

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

ERIK PONIŠ

KOPER, 2016

2016

DIPLOMSKA NALOGA

ERIK PONIŠ

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

IZPLAČILO DIVIDEND V SKLOPU
MEDNARODNEGA DAVČNEGA PLANIRANJA

Erik Poniš

Koper, 2016

Mentor: doc. dr. Igor Stubelj

POVZETEK

Ustvarjanje dobička je temeljni motivacijski dejavnik, da podjetniki ustvarjajo storitve in dobrine ter jih nudijo na trgu. V post-kriznem obdobju je to še toliko bolj pomembno, saj skušajo družbe zaradi velike konkurence znižati vse nepotrebne izdatke in poslovati kar se da ekonomično in kar se da maksimirati čisti dobiček. Ker je zakonska ureditev posamezne države dana in nudi omejene možnosti, družbe iščejo alternativo v mednarodnem davčnem planiranju. V nalogi je mednarodno davčno planiranje postavljeno v kontekst distribucije dobička v obliki dividend in predstavljen je praktičen primer prenosa dobička in optimizacije obdavčitve med hčerinsko družbo v tujini, matično družbo v Sloveniji in nazadnje slovenskim lastnikom.

Ključne besede: davki, obdavčitev, dividende, dobiček, mednarodno obdavčevanje, distribucija dobička, mednarodno davčno planiranje.

SUMMARY

The realization of profits is the core motivational drive for entrepreneurs to offer goods and services on the market. In the current post-crisis era, it has become even more important, because companies are trying to cut any unnecessary costs and maximize profits because of the fierce competition. With the national tax systems being and laws given, companies seek alternatives in international tax planning. This work puts international tax planning in a context of profits distribution in form of dividends and an example of profits distribution between a foreign controlled company, a Slovenian parent company and a Slovenian owner is presented

Key words: taxes, dividends, profit, international taxation, profit distribution, tax optimization, international tax planning.

UDK: 336.22:658.155.2(043.2)

VSEBINA

1	Uvod.....	1
1.1	Namen in cilji diplomske naloge	2
1.2	Predvidene metode za doseganje ciljev	3
1.3	Predpostavke in omejitve diplomske naloge	3
2	Dobiček in distribucija dobička.....	5
2.1	Izračun dobička	5
2.2	Delitev dobička.....	5
2.3	Obdavčljivi dobiček.....	5
2.4	Dividende	6
2.4.1	Politike dividend in dejavniki.....	7
2.4.2	Dejavniki, ki vplivajo na politiko dividend.....	10
2.4.3	Vrste dividend.....	12
3	Obdavčitev v sloveniji	15
3.1	Zakonske možnosti delitve dobička.....	15
3.2	Obdavčitev dobička podjetij.....	16
3.3	Izplačila in prejemi dividend.....	17
3.3.1	Izplačilo dividend slovenski fizični osebi.....	17
3.3.2	Izplačilo dividend tuji fizični osebi	17
3.3.3	Izplačilo dividend slovenski pravni osebi	18
3.3.4	Izplačilo dividend tuji pravni osebi	18
3.3.5	Slovenska pravna oseba prejme dividende od tuje pravne osebe	18
3.3.6	Slovenska fizična oseba prejme dividende od tuje pravne osebe	19
4	Mednarodno obdavčevanje in boj proti davčnim evazijam in agresivnemu tax planningu.....	20
4.1	Mednarodno obdavčevanje	20
4.1.1	Meddržavna davčna konkurenca	20
4.1.2	Koordinacija in harmonizacija	22
4.1.3	Skupna konsolidirana osnova za davek od dohodkov pravnih oseb (CCCTB)	23
4.1.4	Dvojno obdavčevanje in mednarodni sporazumi o dvojnem obdavčevanju	24
4.1.5	Obdavčevanje dividend.....	25
4.2	Boj proti evaziji in ukrepi	27
4.2.1	Meja med legitimnimi davčnimi prihranki in davčno evazijo	27
4.2.2	Omejevanje erozije davčne osnove in prelivanja dobičkov (BEPS)	28
4.2.3	Kontrolirane tuje družbe (CFC).....	29
4.2.4	Direktiva Sveta EU o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic	30
5	Mednarodno davčno planiranje	31
5.1	Koncept in temeljni pojmi.....	31

5.2	Globalizacija, offshore/onshore družbe in davčne oaze	32
5.2.1	Onshore podjetja.....	32
5.2.2	Offshore podjetja in davčne oaze	32
5.2.3	Davčna zatočišča (Shell-states)	33
5.3	Davčna optimizacija	34
5.3.1	Transferne cene.....	34
5.3.2	Tanka kapitalizacija	35
5.4	Razvoj strategije in planiranje	36
6	Praktični primer optimizacije	38
6.1	Primerjalna analiza obdavčitev dividend v državah EU-28.....	38
6.1.1	Področje zajemanja podatkov in kriteriji	38
6.1.2	Zbiranje podatkov in primerjava	40
6.1.3	Sklep	45
6.2	Predstavitev primera	46
6.2.1	Davčno breme v Slovenskem scenariju	46
6.2.2	Davčno breme v mednarodnem scenariju	48
7	Zaključek.....	50
	Literatura in viri.....	53

SLIKE

Slika 1: Preglednica slovenskih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja.....	40
--	----

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Davčne stopnje v EU-28.....	41
Preglednica 2: Bolgarija, Madžarska, Ciper, Irska.....	42
Preglednica 3: Latvija, Litva, Romunija, Slovenija, Češka, Poljska, Estonija, Hrvaška, Slovaška	43
Preglednica 4: Luksemburg, Finska, Združeno Kraljestvo, Danska, Švedska, Avstrija, Nizozemska	44
Preglednica 5: Portugalska, Španija, Grčija, Italija.....	44
Preglednica 6: Nemčija, Malta, Belgija, Francija	45
Preglednica 7: Hčerinska družba v Sloveniji (primer Slovenija).....	47
Preglednica 8: Matična družba v Sloveniji (primer Slovenija).....	47
Preglednica 9: Lastnik (primer Slovenija)	48
Preglednica 10: Hčerinska družba na Madžarskem (primer Madžarska).....	48
Preglednica 11: Matična družba v Sloveniji (Primer Madžarska)	49
Preglednica 12: Lastnik (primer Madžarska).....	49

KRAJŠAVE

Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije
d. d.	Delniška družba
d. o. o.	Družba z omejeno odgovornostjo
BEPS	Omejevanje erozije davčne osnove in prelivanja dobičkov
CFC	Kontrolirane tuje družbe
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
EU	Evropska unija
EU-28	Evropska unija od 1. julija 2013 (28 članic)
CCCTB	Skupna konsolidirana osnova za davek od dohodkov pravnih oseb
ZDoh-2	Zakon o dohodnini
ZDDPO-2	Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah

1 UVOD

V medijih smo vsakodnevno priča boju naše države, Evropske unije in drugih političnih subjektov proti utajam in izogibanju plačevanja davkov. Nekatere države uspešno kljubujejo problemom, nekatere manj, nekatere pa stroge zakone ostalih držav uspešno izkoriščajo v svoj prid. Ko govorimo o lokalizaciji investicij in toku denarja, ne moremo mimo dejstva, da je temeljni cilj gospodarskih družb ustvarjanje dobička. To je eden temeljnih motivacijskih dejavnikov, da podjetniki ustvarjajo storitve in dobrine ter jih nudijo na trgu. Ustvarjeni dobiček je zelo pomemben dejavnik pri pridobivanju finančnih virov. Lastništvo nad družbo in sredstvi ni dovolj za ustvarjanje vrednosti družbe, ampak štejejo predvsem rezultati na trgu in poslovni izkazi, ki so osnovno merilo poslovnih aktivnosti (Clayman, Fridson in Troughton 2012). V post-kriznem obdobju kakovost izdelka oziroma storitve ni več nujno na prvem mestu in stranke so vse bolj občutljive na ceno (Zeynep 2015, 44). Družbe torej, z namenom ponujanja konkurenčnih cen izdelkov in storitev, skušajo poslovati v stroškovno čim bolj učinkovitem okolju in znižujejo nepotrebne izdatke, kjer je to mogoče. Z dobičkom kot osrednjim vodilom lastnikov kapitala in težnjami po zmanjševanju izdatkov je zelo verjetno, da je investicija pogojena z davčno zakonodajo in davčnimi pritiski, ki se izvajajo v določenem političnem sistemu. Enaka povezava verjetno velja tudi med optimizacijo poslovanja in nižanjem davčnih obremenitev. Ker je zakonska ureditev posamezne države dana in nudi omejene možnosti prilagajanja davčnih obveznosti subjektom, lahko alternativo iščemo v mednarodnem davčnem planiranju. Mednarodno davčno planiranje temelji na skupku metod in sredstev, s katerimi se z namenom zmanjšanja davčnih obveznosti davčnega zavezanca skuša najti rešitev izven državnih meja (Arnold in Wilson 2014, 3). Poleg omenjene definicije, ki dejavnost predstavi v pozitivni luči, smo prepogosto priča lastniškim strukturam in praksam, ki se gibljejo v sivem področju med zakonitim in nezakonitim.

Dvojno obdavčevanje je ponekod še vedno nerešen problem in zaradi tega prihaja do ovir v razvoju in integraciji skupnega evropskega trga. To privede do razkola interesov med mednarodnimi družbami in vladnimi organi posameznih držav. Na eni strani skušajo družbe maksimirati svoje dobičke in zmanjšati davčna bremena z agresivnim davčnim planiranjem, na drugi strani pa posamezne države skušajo maksimirati svoje prihodke z gospodarstvu naloženimi davki (Arnold in Wilson 2014).

Pri obravnavanju problema naletimo na osnovno vprašanje, iz kje izhaja potreba po strožjih ali manj strogih davčnih zakonodajah. Državni proizvod je pozitivno povezan z državno porabo, pri tem so davki osnovni vir zagotavljanja sredstev za javno porabo. Ker so davki izraženi kot negativna komponenta potrošnje prebivalstva, so gospodarstvu naloženi davki še posebej zanimivi (Blanchard in Johnson 2013). Različne države imajo različne pristope, zaradi tega prihaja do trenj in škodljive davčne konkurence med državami. Z možnostmi različnih davčnih ureditev posamezni politični sistemi konkurirajo med seboj bodisi pri privabljanju čim več zunanjih investicij bodisi pri pobiranju čim več davkov. Zato lahko

sklepamo, da bodo različne države upravičeno ubrale različne davčne ureditve za uresničevanje zadanih strategij. Nekatere bodo z razbremenitvijo gospodarstva skušale privabiti svež tok kapitala, druge pa bodo ubrale bolj restriktivno fiskalno politiko.

Negativni fenomen davčne konkurence je privedel do zelo kompleksnih modelov davčnega planiranja, ki so dandanes zelo razširjeni. Takšni sistemi, ki se razprostirajo čez več zakonodaj, omogočajo mednarodnim podjetjem prenos obdavčljivih dobičkov v države, kjer je davčna zakonodaja ugodnejša oziroma nudi boljše poslovne koristi. Prav zaradi tega prihaja do odtoka kapitala, ki je bil zelo pomemben dejavnik v finančni krizi, ki je pričela leta 2008. Za usklajevanje meddržavnih nesoglasij pri uveljavljanju zakonodaje skrbijo mednarodne organizacije, kot so Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), Združeni Narodi (ZN), Evropska komisija, Sodišče Evropske unije itd.

V diplomski nalogi je mednarodno davčno planiranje postavljeno v kontekst dividendne politike, ki predlaga strukturo mednarodne gospodarske družbe z namenom optimizacije davčnih bremen. Po ocenah OECD-ja je 60 % svetovnega poslovanja predstavlja poslovanje znotraj multinacionalk, torej med matičnimi in hčerinskimi družbami (Neighbour 2008, 29). Zato je v nalogi na podlagi ugotovitev predstavljen praktičen primer prenosa dobička in optimizacije obdavčitve med hčerinsko družbo v tujini, matično družbo v Sloveniji in nazadnje na slovenske lastnike kot fizične osebe. Ker so specifične tujih davčnih ureditev obsežne, vseh nismo mogli obravnavati v diplomski nalogi. Naloga je omejena le na optimizacijo znotraj Evropske unije in le delno obravnava offshoring.

1.1 Namen in cilji diplomske naloge

V diplomski nalogi smo skušali prikazati, kako dejavnost mednarodnega davčnega planiranja ni nujno povezana s postavitvijo okultnih lastniških struktur in izogibanju plačila davkov, ampak temelji na poznavanju pravnih ter ekonomskih ureditev z namenom zakonite optimizacije davčne komponente v poslovanju gospodarskih družb.

Namen diplomskega dela je predstaviti okvirje izplačila dividend v sklopu mednarodnega davčnega planiranja, predstaviti morebitne davčne prihranke, ki jih imajo pri tem gospodarske družbe in lastniki, ter izdelati primerjalno analizo obdavčitve dobička in dividend v državah EU-28.

Doseženi cilji so povzetek relevantne literature in virov ter predstavitev pomembnih dejavnikov, ki vplivajo na izplačila dividend in izbiro rešitve v sklopu mednarodnega davčnega planiranja. Primerjali smo obdavčitve dobička in dividend v državah EU-28 s ciljem ugotoviti davčno najugodnejšo rešitev za distribucijo dobička iz hčerinskih podjetij v tujini matičnemu podjetju v Sloveniji in nazadnje slovenskemu lastniku kot fizični osebi.

Želeli smo raziskati vse bolj prisotne težnje podjetij po širjenju obzorij izven državnih meja in po uporabi davčnih vzvodov kot elementov konkurenčnosti. Pri tem smo raziskali pravne vidike in soodvisnost davčne zakonodaje v mednarodnem kontekstu z osredotočenjem na države EU-28, vzroke in njen pomen pri zakonitih in nezakonitih praksah. Podrobno smo obravnavali področje dividend, in sicer: obdavčitev dividend, politike dividend, šole dividend in dejavnike, ki vplivajo na distribucijo dobička. Predstavili smo pomembnejše instrumente preprečevanja dvojnega obdavčevanja dividend na Evropski in mednarodni ravni ter bistvene dejavnike posameznih davčnih zakonodaj, ki vplivajo na izbiro države za namene davčnega planiranja. Predvsem smo se osredotočili na davčne stopnje za dobiček pravnih oseb in davčne odtegljaje pri distribuciji dobička. Pomembno se je zavedati, da imajo posamezne države v svoji zakonodaji določila, ki pod določenimi pogoji še izboljšajo možnosti prenosa oziroma distribucijo dobička v tujino, kar pa bi bilo preobsežno preučiti za diplomsko nalogo. Zato je naloga osredotočena le na preučitev in predstavitev bistvenih dejavnikov z namenom razumevanja tematike in pridobitve čim natančnejše ocene o prihrankih, ki jih je mogoče doseči z mednarodnim davčnim planiranjem pod danimi pogoji.

1.2 Predvidene metode za doseganje ciljev

V diplomski nalogi smo si pomagali z različnimi metodami, saj se pri obravnavi izbrane teme srečujemo z velikim številom podatkov in informacij. Opisali smo različne davčne ureditve, zakonodaje in prakse iz mednarodnega davčnega planiranja. Povzeli smo definicije in besede različnih avtorjev. Spoznanja smo združili v smiselno celoto ter sestavili logično in razumljivo besedilo, ki opiše zakonite in legitimne možnosti za davčno razbremenitev gospodarskih družb. Pomagali smo si z domačo in tujo strokovno literaturo, članki iz ekonomske in pravne prakse ter zakonodajo. Prav tako smo si pri pridobljenih podatkih pomagali z analitično metodo, s katero smo smiselno obdelali in pridobili rezultate, ki so nam pomagali pri ugotavljanju davčno najugodnejše rešitve za distribucijo dobička na izbranem primeru. Empirični del naloge je namenjen pridobivanju in primerjalni analizi davčnih stopenj posameznih držav in bistvenih značilnosti z namenom predstavitve in razumevanja razlik obdavčitve dobička in dividend med državami Evropske unije. Na podlagi zbranih podatkov za primerjalno analizo je izbrana država z davčno najbolj ugodnimi pogoji za vzpostavitev strukture z matično družbo in lastništvom v Sloveniji ter hčerinsko družbo v tujini. Kriteriji za izbiro se bodo naslanjali predvsem na stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb in stopnjo davčnega odtegljaja.

1.3 Predpostavke in omejitve diplomske naloge

Diplomska naloga temelji na predpostavkah, da je z mednarodnim davčnim planiranjem mogoče priti do davčno ugodnejše distribucije dobička, da je obravnavana tema aktualna in predvsem zanimiva za gospodarske družbe. Na mednarodni ravni je možno pridobiti

verodostojne in uporabne podatke, prav tako tuje literature na to temo ne primanjkuje. Primanjkuje le ažurne slovenske literature, ki bi bila temelj za analizo in primerjavo tujih davčnih režimov. Iz tega izhaja omejitev, da se je treba nanašati na pravne vire posameznih držav, kar lahko pisanje oteži do te mere, da se pridobljene informacije nepravilno obdelata. V diplomski nalogi smo se omejili le na najpomembnejše dejavnike, ki vplivajo na izplačila dividend in izbiro rešitve v sklopu mednarodnega davčnega planiranja. Omejili smo se tudi na optimizacijo obdavčitve za slovenske družbe s hčerinskimi družbami v tujini in slovenskimi lastniki kot fizičnimi osebami. Težave vidimo tudi pri strokovni terminologiji, saj različni avtorji iste pojme imenujejo z različnimi imeni, kar je razvidno predvsem pri prevodih strokovnih člankov in zakonov.

2 DOBIČEK IN DISTRIBUCIJA DOBIČKA

Ustvarjanje dobička je temeljno vodilo gospodarskih družb in pomembno tako za lastnike, kot za nove investitorje. Poslovanje z dobičkom omogoča povečanje kapitala in s tem financiranje investicij za nadaljnjo rast podjetja. Višina ustvarjenega dobička oziroma njegova rast med obračunskimi obdobji je temeljni kazalnik donosnosti naložb za investitorje.

2.1 Izračun dobička

Izkaz poslovnega izida je temeljni računovodski izkaz in predstavlja razliko med vsemi prihodki in vsemi odhodki, ki se pojavijo v obračunskem obdobju. Na ravni poslovnega sistema poznamo več vrst poslovnih izidov, in sicer temeljne in razširjene poslovne izide (Milost 2009, 57).

V povezavi s temo diplomske naloge je treba največ pozornosti nameniti celotnemu poslovnemu izidu, ki ga imenujemo tudi poslovni izid pred obdavčitvijo. Diplomska naloga je osredotočena predvsem na pozitivni celotni poslovni izid oziroma dobiček. Dobiček je pozitivna razlika med vsemi prihodki in vsemi odhodki določenega časovnega obdobja (Milost 2009, 57).

2.2 Delitev dobička

Od dobička najprej obračunamo davek, ki je plačan v državni proračun in tako nam ostane čisti dobiček, ki ga lahko podjetje razporedi za različne namene. Čisti dobiček je lahko namenjen za povečanje rezerv iz dobička, če pa te ustrezajo predpisani višini, se lahko razdeli za druge namene. Za namen naloge je najbolj zanimivo izplačilo dobička lastnikom v obliki dividend.

Milost (2009, 57) deli dobiček na naslednje postavke:

- davek iz dobička;
- del čistega dobička za povečanje rezerv dobička;
- del čistega dobička za izplačilo lastnikom;
- del čistega dobička za izplačilo zaposlenim;
- nerazdeljeni čisti dobiček poslovnega leta.

Več o pogojih in načinih delitve dobička bo razloženo v pravnem poglavju naloge.

2.3 Obdavčljivi dobiček

Dobiček ni vedno enak obdavčljivemu dobičku, torej osnovi za obračun davkov, ki je precej odvisna od zakonodaje in računovodskih praks družbe. Poslovni izid je osnova za vse bodoče

poslovne in strateške odločitve. Prav tako je osnova za distribucijo čistega dobička. Obdavčljivi dobiček je le računovodska komponenta za odmero davka. Tako je mogoče, da davčni zavezanec v izkazu poslovnega izida beleži dobiček, v davčnem izkazu pa izgubo ali obratno. Pogosto prihaja do problema, ko je dejanski dobiček oziroma poslovni izid nižji od obdavčljivega dobička, ki je osnova za obračun davkov. S tem pridobi davčno planiranje precej velik pomen.

Z učinkovitim davčnim planiranjem in jasno strategijo podjetja lahko že skozi leto podjetja vplivajo na davčno osnovo in v skladu z zakonom znatno znižajo davčno breme z namenom doseganja kar se da visokega čistega dobička. Takšno davčno planiranje pa presega namen naloge, ker je kljub vsem optimizacijam za nižanje davčne osnove dobiček na koncu obdavčen skladno s slovensko zakonodajo.

2.4 Dividende

Temeljni razlog za ustanovitev podjetja je dobiček oziroma povečanje premoženja lastnikov. Podjetje za lastnike povečuje vrednost, če ustvarja dobiček in predvsem, če se iz starega obračunskega obdobja v novo obračunsko obdobje ta dobiček povečuje. Ker so lastniki oziroma investitorji vložili določeno vsoto denarja ali sredstev v družbo, želijo od svoje investicije tudi koristiti.

Podjetje z uspešnim poslovanjem ustvarja dobiček, katerega lahko po plačilu vseh stroškov in plačilu vsem ostalim deležnikom (posojilodajalci, država, lastniki prednostnega kapitala), lastniki prosto razdelijo po svoji volji (Dolenc in Stubelj 2011, 45). Lahko si ga izplačajo, lahko pa ga pustijo v podjetju kot zadržani dobiček in ga porabijo za financiranje novih naložb in rasti podjetja. Za podjetje je ceneje, če se financira z zadržanimi dobički kot z dokapitalizacijo, saj lahko nova izdaja delnic povzroči negotovost in negativno vpliva na vrednost delnic (Dolenc in Stubelj 2011, 41). V kolikšni meri bo podjetje izplačalo dobiček, je odvisno predvsem od dividendne politike, ki jo določi poslovodstvo oziroma uprava.

To poglavje pokriva značilnosti dividend, politike dividend in dejavnike, ki vplivajo na njihovo izplačilo. Dividende in odkup delnic sta dva načina distribucije denarja lastnikom. Dividende predstavljajo udeležbo pri dobičku podjetja, ki pripada vsem lastnikom delnic družbe na podlagi števila delnic (udeležba v kapitalu). Višino in izplačilo dividend v večini držav določa uprava družbe in v večini držav Evropske unije se morajo z odločitvijo strinjati delničarji (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 258).

Za razliko od plačila obresti in glavnice na obveznice, je izplačilo dividend predvsem diskrecijsko in ne pravno obvezujoče, saj je odvisno predvsem od uspešnosti družbe, ki je delnice izdala, statuta in na primer zaščite starejših obveznosti oziroma dolgov (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 258).

Delnice nimajo ročnosti in glavnica nikoli ne zapade v plačilo, zato investitorji oziroma lastniki z lastniškim kapitalom kupijo delnice in pričakujejo dolgoročne donose v obliki dividend. Izplačilo dividend je značilno za podjetja, ki niso več v fazi rasti ali hitrega razvoja, saj v tem primeru podjetja denar raje namenijo nadaljnjemu razvoju in investicijam, kar poveča tudi vrednost naložbe za investitorje, kljub temu da nimajo rednih donosov.

Večina družb izplačuje dividende v rednih intervalih. Frekvenca izplačil pa je zelo odvisna od trga, na katerem je družba registrirana. Evropska podjetja imajo navado dividende izplačevati polletno ali letno, medtem ko ameriška prakticirajo izplačilo dividend vsako četrletje (Finančni slovar 2016).

Do izplačila dividend so upravičeni vsi, ki so na presečni dan lastniki poslovnega deleža (primer d. o. o.) ali so vpisani v delniško knjigo kot lastniki delnic. Presečni datum in rok za izplačilo dividend določi uprava podjetja na redni letni skupščini (Ljubljanska Borza 2016).

2.4.1 Politike dividend in dejavniki

Eno izmed najbolj obdelanih poglavij v knjigah poslovnih financ je vpliv dividendne politike družbe na delničarje. Že več kot 40 let, od kar so se pojavile prve teorije o dividendnih politikah, finančni teoretiki razpravljajo, v kolikšni meri in če sploh dividendna politika družbe vpliva na delničarje in odločitve investitorjev.

S stališča lastnikov naj bi bila optimalna politika distribucije takšna, da omogoča maksimiranje vrednosti lastniškega kapitala (Dolenc in Stubelj 2011, 45). Upravni organi naj bi tako v podjetju pustili le toliko čistega dobička, kolikor ga lahko podjetje usmeri v nove investicije (Dolenc in Stubelj 2011, 45).

V primeru delniških družb naj bi dividendna politika stremela k maksimiranju cene delnic. V povezavi s tem pa so se razvile različne teorije. Na grobo lahko različne poglede teoretikov delimo v dve skupini. Prva skupina meni, da dividendna politika družbe ni in ne bi smela biti pomembna za delničarje. Le odločitve o investicijah oziroma odločitve, ki vplivajo na kapital družbe, po tej teoriji vplivajo na premoženje delničarjev. Druga skupina teoretikov meni, da dividendna politika družbe iz več razlogov vpliva na delničarje in da družba z dividendno politiko neposredno vpliva na premoženje delničarjev. Takšno mišljenje izhaja predvsem iz predpostavke, da obstajajo »nepravilnosti« v samem sistemu, na katere delničar nima vpliva in zaradi tega investitorji bolj cenijo enoto dividend kot enako enoto negotovega kapitalskega donosa. Nepravilnosti v tem kontekstu so različna obdavčitev dividend in kapitalskih donosov ter asimetrija informacij med managementom, ki ima boljši vpogled v poslovanje družbe, in delničarji.

Dividendna politika ni pomembna

Teorija temelji na predpostavki, da je delničarju ali potencialnemu investitorju vseeno za dividendno politiko družbe, saj ni odvisen od dohodka, ki ga prinašajo dividende. Delničarju je vseeno, ali bodo dobički izplačani v obliki dividend, ali bodo zadržani za reinvestiranje (Frankfurter, Wood in Wansley 2003).

Miller in Modigliani (1961) sta v reviji *The Journal of Business* objavila članek, ki je slonel na načelu popolnega kapitalskega trga, kjer ni davkov, transakcijskih stroškov in so vse pomembne informacije o družbah enakopravno razporejene med investitorje. Dividendna politika družbe nima vpliva na ceno kapitala in na premoženje delničarjev (Frankfurter, Wood in Wansley 2003).

Za primer lahko vzamemo družbo, ki ves dobiček izplača v dividendah. Za financiranje bodočih projektov lahko izda nove navadne delnice v obsegu projekta in tako ohrani nespremenjeno strukturo kapitala. Vrednost novo izdanih delnic bo v celoti kompenzirala vrednost dividende (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 258).

Torej, če bi podjetje izplačalo dividende v obsegu 5 % kapitala, bi vrednost delnice padla za 5 %. Če bi podjetje izplačalo dividendo za 1 evro na delnico, vredno 20 evrov, bi cena delnice padla na 19 evrov. Delničarjevo premoženje ostane nespremenjeno in vredno 20 evrov, če dividenda ni izplačana ter enako, če je izplačana v vrednosti 1 evro in cena delnice pade na 19 evrov.

Ker imajo delničarji popolne informacije ter lahko ocenijo vrednost delnic na podlagi poslovnih rezultatov in bodočih strategij podjetja, se lahko prosto odločajo o svojih investicijah. Iz tega izhaja, da politika dividend ne vpliva na odločitve delničarjev, saj lahko delničar ustvari s prodajanjem delnic in ustvarjanjem denarnega toka lastno dividendno politiko oziroma dividendo »po meri« (Frankfurter, Wood in Wansley 2003).

Predpostavljamo, da v prejšnjem primeru družba ni izplačala dividende v vrednosti enega evra in je cena delnice ostala 20 evrov. Lastnik 1000 delnic, ki želi 1000 evrov v gotovini, bi lahko prodal 50 delnic po 20 evrov, s čimer zmanjša število svojih delnic na 950. Z zmanjšanjem deleža lastništva in prihodki iz prodaje v prvem obdobju se zmanjšajo dohodki iz dividend v naslednjih obdobjih.

Povzetek argumenta irelevantnosti je, da dividende niso irelevantne za vrednost delnic, ampak je dividendna politika irelevantna za delničarje. S predpostavko, da je donosnost sredstev dana in obstaja popoln kapitalski trg, dividendne politike vključujejo le kompenzacije različnih tokov dividend in delnic (Frankfurter, Wood in Wansley 2003).

V realnem svetu pa obstajajo spremenljivke, ki predstavljajo precej težav Modigliani-Millerjevem modelu irelevantne politike in precej vplivajo na odločitve in želje delničarjev.

Tako podjetja kot fizične osebe so podvrženi transakcijskim stroškom in družbe, ki izdajajo nove delnice, v večini primerov trpijo stroške izdaje. Delničarji, ki prodajajo delnice, da si sami oblikujejo dividendno politiko, so obdavčeni z davkom na dohodek iz kapitala in prav tako so obdavčene tudi dividende. Poleg tega je redno trgovanje z vrednostnimi papirji za povprečnega investitorja vprašljivo zaradi spremenljivosti cen. Če se cena delnice zniža, morajo delničarji prodati več delnic, da ohranijo enak denarni tok oziroma »dividendo« (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 259).

Dividendna politika je pomembna: Vrabec v roki

Frankfurter, Wood in Wansley (2003) so v knjigi povzeli finančne teoretike Myrona Gordona (1994), Johna Lintnerja (1956) in Benjamina Grahama (1934). Njihova teorija je bila, da investitor pod pogoji popolnega kapitalskega trga ceni bolj dohodek iz naslova dividend, saj je stabilnejši in manj tvegan vir dohodka, kot dohodek iz kapitalskega donosa kot rezultat dobička. Grahamov, Lintnerjev in Gordonov argument so si zelo podobni v svojem bistvu in jih nekateri avtorji z nanašanjem na znani pregovor povzemajo kot »vrabec v roki«.

Po Gordonovem modelu so dividende obravnavane kot temeljna spremenljivka za vrednotenje delnic. Če vrednost dividende raste, potem raste tudi vrednost delnice, kar pomeni, da bo družba, ki redno izplačuje dividende, imela nižje stroške lastniškega kapitala oziroma nižjo zahtevano donosnost kot podjetje, ki dividend ne izplačuje. Nižja zahtevana donosnost delnic po kriteriju ceteris paribus vpliva na višjo ceno delnice (Frankfurter, Wood in Wansley 2003).

Dividendna politika je pomembna: Davčni argument

Ker je Modigliani-Millerjev model temeljil na predpostavki popolnega kapitalskega trga in ni predvideval davčne komponente in transakcijskih stroškov, sta Farrar in Selwyn (1967) dodala modelu še davčno komponento. Ker so v nekaterih državah dohodki iz dividend bistveno bolj obdavčeni od kapitalskih dobičkov, sta zagovarjala politiko ne izplačevanja dividend. V 70-ih letih so bile v ZDA dividende obdavčene s 70-odstotno davčno stopnjo, medtem ko so bili dolgoročni kapitalski dobički obdavčeni s 35-odstotno davčno stopnjo. Davčni argument izhaja ravno iz višje obdavčitve dividend od kapitalskih dobičkov. Predstavniki teorije, ki vključuje davčni argument, so zagovarjali, da ima izplačilo dividend negativen vpliv na ceno delnice (Frankfurter, Wood in Wansley 2003).

V državah, kjer so dividende obdavčene z višjo davčno stopnjo kot kapitalski dobički, se investitorji raje odločajo za družbe, ki izplačujejo nižje dividende in reinvestirajo dobiček v novi razvoj.

Ob upoštevanju vpliva davkov se nižje reinvestiranje dobička izrazi v višji zahtevani donosnosti delnic in s tem nižji ceni delnice (Dolenc in Stubelj 2011, 45). Podjetje v takšni

situaciji bi lahko ob predpostavki, da so dobički iz kapitala manj obdavčeni od delnic, razdelilo ostali dobiček preko odkupa delnic. Ponavljajoče se odkupovanje delnic pa je zaradi očitnih razlogov v mnogih državah zakonsko omejeno (Frankfurter, Wood in Wansley 2003).

2.4.2 Dejavniki, ki vplivajo na politiko dividend

Clayman, Fridson in Troughton (2012) med dejavniki, ki vplivajo na politiko dividend oziroma na odločitve družbe, če in koliko dividend izplačati, izpostavijo šest dejavnikov:

- investicijske priložnosti;
- pričakovano volatiliteto bodočih dohodkov;
- finančno fleksibilnost;
- davčne vidike;
- stroške izdaje;
- pogodbene in zakonodajne omejitve.

Uprave družb kljub nasprotnim teorijam in pomanjkanjem strokovnih smernic porabijo veliko časa za določanje dividendnih politik. Zgoraj omenjeni dejavniki se z razliko od prej obdelanih politik osredotočajo predvsem na managerski vidik dividendne politike in ne na investitorja oziroma delničarja. Nekateri obdelani dejavniki, kot so davki in zakonodaja, so izven domene posameznih družb. Drugi dejavniki, kot so pričakovana spremenljivost in pogodbene omejitve, so zelo pogojene od družbe do družbe. Nekateri dejavniki so medsebojno zelo povezani, drugi pa se lahko tudi medsebojno izključujejo. Dejavniki, ki vplivajo na dividendne politike, so pomembni predvsem zato, ker predstavljajo neznane komponente oziroma so izvzeti iz predpostavk klasičnih teorij (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 271).

Investicijske priložnosti

Družba z veliko dobičkonosnimi investicijskimi priložnostmi bo verjetno izplačevala manj dividend kot podjetje z malo možnosti, ker lahko bolje uporabi ustvarjene denarne tokove. Kot že ugotovljeno so ustvarjeni denarni tokovi navadno tudi cenejši način financiranja podjetja od dolgov in novoizdaje delnic. Pomembna je tudi panoga, v kateri deluje podjetje.

V počasnih panogah, kjer hitre odločitve niso toliko pomembne, lahko podjetja izplačujejo več dividend kot v hitrih panogah, kjer je časovna komponenta investicije pomembna za izkoriščanje vseh investicijskih priložnosti. To velja predvsem za tehnološka podjetja, ki se morajo hitro odzivati na trende in spremembe in imajo zaradi tega v povprečju zelo nizke izplačane dividende (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 272).

Pričakovana spremenljivost bodočih dohodkov

Lintner (1956) je objavil raziskavo med managerji 28 mednarodnih podjetij in izpostavil nekaj pomembnih dejavnikov, ki vplivajo na managerske odločitve o izplačilu dividend.

Večina managerjev je:

- izplačilo dividend osnovala na dolgoročnih napovedih dobička;
- bistveno več pozornosti namenjala spremembam višine dividend kot sami višini dividend;
- zelo zadržana pri višanju vrednosti dividende in če je že do spremembe prišlo, so se kmalu nazaj znižale.

Bolj kot je dobiček spremenljiv, večja je verjetnost, da povišanje dividend ne bo pokrito z bodočimi dobički. V takšnem okolju so družbe bolj zadržane glede izplačila in predvsem višanja vrednosti dividend (Lintner 1956).

Finančna fleksibilnost

Tako kot pri investicijskih možnostih je tudi finančna fleksibilnost zelo pogojena s stanjem na trgu. Podjetja, ki kljub dobičku ne izplačujejo redno dividend ali jih zmanjšujejo, želijo večinoma uživati v finančni fleksibilnosti in neodvisnosti, ki jo nudijo zadržani dobički. Podjetja z velikimi zalogami denarja zelo lahko kljubujejo nenadnim spremembam na trgu in se odzovejo z minimalno zamudo (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 273).

V obdobju, ko je finančna fleksibilnost pomembna, se družbe za izplačilo dobička lastnikom lahko odločijo za odkup delnic, ki ni nujno tako obsežen in predvsem ne predpostavlja velikih pričakovanj s strani delničarjev ter dolgoročne obveze za podjetje (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 273).

Davčni vidiki

Obdavčitev neposredno vpliva na izplačano vsoto denarja. Obdavčitev je v domeni posamezne države. Obstajajo velike razlike med pristopi različnih držav. Nekatere države obdavčijo kapitalske dobičke in dividende, nekatere samo dividende, so pa primeri držav, ki ne poznajo niti davka na kapitalske dobičke niti na dividende. Davčne zakonodaje posameznih držav so lahko zelo kompleksne. Fiskalne politike so orodje vlad za doseganje najrazličnejših ciljev in so pogosto tarča sprememb glede na trenutno politiko (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 273).

Za investitorja in podjetnika so tuje davčne zakonodaje ravno tako pomembne kot domača. Ravno zaradi mednarodne naravnosti naloge je ta vidik med najpomembnejšimi pri odločanju o distribuciji dobička.

Stroški izdaje

Na dividendno politiko družbe vplivajo tudi stroški izdaje. Stroški izdaje vključujejo vse pristojbine, ki jih podjetje plača investicijskim bankam, odvetnikom, revizorjem in drugim za izdajo novih delnic in tudi morebiten učinek na tržno ceno delnic ob izdaji novih. Stroški izdaje vplivajo na bistveno višjo ceno novega zbranega kapitala od cene lastno ustvarjenih oziroma zadržanih dobičkov. Zaradi tega se podjetja izogibajo izplačilu dividend v obsegu, ki bi lahko povzročil potrebe po novem lastniškem kapitalu za financiranje projektov (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 276).

Pogodbene in zakonske omejitve

Izplačilo dividend je pogosto vezano na zakonske in pogodbene omejitve. V določenih državah je izplačilo dividend do določene mere oziroma oblike zakonsko obvezujoče (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 277). Pogodbene omejitve pri izplačevanju dividend so pogosto vezane na lastnike obveznic, saj zahtevajo, da se pred razdelitvijo dobička preko obveznic izpolni določene obveznosti do lastnikov obveznic. Omejitve prav tako obstajajo, če je podjetje izdalo prednostne delnice. V tem primeru dividende na navadne delnice ne morejo biti izplačane, dokler se ne poravnajo vse obveznosti do prednostnih delničarjev (Weygandt, Kimmel in Kieso 2013).

2.4.3 Vrste dividend

Družbe lahko izplačujejo dividende na več načinov. Denarne dividende so lahko izplačane delničarjem kot redne, izredne ali likvidacijske dividende. Poleg omenjenih so pomembne še dividende v obliki delnic (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 230).

V poglavju bomo predstavili različne vrste dividend in njihov vpliv na družbo in delničarje.

Veliko podjetij se odloči dividende izplačevati na redni ravni. Frekvenca izplačil pa je zelo odvisna od trga, na katerem je družba ustanovljena. V ZDA in Kanadi podjetja izplačujejo dividende večinoma na četrtletni ravni. V Evropi in na Japonskem je najpogostejši interval izplačila polletje, v preostali Aziji pa se večinoma izplačujejo na letni ravni. Najbolj pogosta oblika dividend so *redne denarne dividende*, kjer lastniki deležev družbe prejmejo denarna sredstva na svoj račun (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 231).

Večina podjetij, ki izplačuje dividende skozi daljša časovna obdobja, stremi k višanju dividend, saj je to za potencialne investitorje in delničarje indikator dolgoročne dobičkonosnosti podjetja. Management lahko napove višje dividende za izražanje prepričanja v dobro bodoče poslovanje in dobiček. V večini primerov se to odrazi na višji ceni delnice (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 231).

Izredne dividende so dividende, ki se izplačajo v primerih, ko podjetje ustvari nepričakovano dobre poslovne rezultate in želi del ustvarjenega dobička razdeliti delničarjem. Izredne dividende se izplačujejo tudi v družbah, ki ne izplačujejo dividend v rednih intervalih (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 232). Določene industrije uporabljajo izredne dividende za izplačevanje presežkov v uspešnih letih in ostalo izplačujejo z minimalnimi rednimi dividendami ali pa sploh ne. Slovenski Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1, Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13 in 55/15) v tem kontekstu v 232. členu dopušča vmesno dividendo, s katero v toku poslovnega leta družba izplača sredstva glede na predvideni bilančni dobiček.

Likvidacijske dividende so izplačane, kadar se podjetje delno ali v celoti likvidira in preostalo neto vrednost sredstev, po poravnavi vseh obveznosti, izplača lastnikom. Poleg tega se lahko kot likvidacijske dividende razume tudi dividende, ki presegajo znesek zadržanih dobičkov (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 234).

Dividende v delnicah so negotovinske delnice, kjer družba sorazmerno z lastništvom v kapitalu izplača dividendo delničarjem z izdajo novih delnic. Po navadi so dividende v delnicah izplačane kot bonus in zakonsko omejene na delež delnic podjetja (Weygandt, Kimmel in Kieso 2013).

Distribucija dobička v obliki delnic je popolna rešitev tako za delničarje kot za družbo, saj delnice nudijo delničarju možnost izbire. Delničar lahko nove delnice obdrži ali proda, če potrebuje denarna sredstva. Vsak delničar postane lastnik novih delnic, katere ni plačal in družba ne porabi denarnih sredstev za izplačilo dividend. Poleg tega dividende v delnicah načeloma niso obdavčene na delničarjevi strani, ker le razdelijo tržno vrednost delničarjevega kapitala na manjše enote. To velja tudi v Sloveniji, saj v skladu z 90. členom Zakona o dohodnini (ZDoh-2, Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15 in 55/15) dividende v obliki delnic niso obdavčene. S takšnim izplačilom dividend podjetje zadovolji potrebe delničarjev po dividendah brez porabe denarja. Poleg tega z novo izdajo delnic povzroči padeč delnic na trgu in s tem omogoči manjšim investitorjem nakup delnic (Weygandt, Kimmel in Kieso 2013).

Dividende v delnicah ne vplivajo na obseg delničarjevega deleža v družbi, ker se nove delnice sorazmerno razporedijo glede na lastniške deleže delničarjev. Tudi tržna vrednost delničarjevega premoženja in možnosti zaslužka se ne spremenijo, ker delničar postane lastnik večjega števila delnic, ampak lastniški delež ostane nespremenjen. Za primer lahko vzamemo podjetje, ki se odloči izplačati dividende v delnicah v obsegu 10 % delnic. V primeru, da imamo 10-odstotno lastništvo v družbi, imamo v lasti 100 od 1000 vseh navadnih delnic družbe. Z 10-odstotnim izplačilom dividende v delnicah bo podjetje izdalo 100 novih delnic, mi bomo postali lastnik 10 novih delnic in skupno bili lastniki 110 delnic od 1100 vseh delnic družbe. Lastniški delež ostane popolnoma nespremenjen.

Prav tako zaradi dividend v delnicah ostane nespremenjena tudi tržna vrednost družbe, saj je padec v ceni delnice uravnotežen z novoizdanimi delnicami (Weygandt, Kimmel in Kieso 2013).

3 OBDAVČITEV V SLOVENIJI

Na politiko dividend družbe ima poleg vseh dejavnikov velik pomen, oziroma lahko skoraj trdimo, da največji, davčna zakonodaja. To je tudi eden glavnih razlogov, zaradi katerega lastniki selijo sedeže družbe v tujino in skušajo kar se le da zmanjšati obdavčitev dobička. V Sloveniji politiko dividend ureja več zakonov. Na eni strani zakoni vplivajo na pravne osebe ter določajo načine izplačil dobička, omejitve in obdavčitve, na drugi strani pa davčna zakonodaja vpliva na delničarje, ki vplivajo na davčno politiko družbe.

3.1 Zakonske možnosti delitve dobička

Možnosti, omejitve in načini delitve bilančnega dobička so opredeljeni v ZGD-1.

Družba, ki v poslovnem letu ustvari čisti dobiček, ga mora najprej uporabiti za kritje prenesene izgube, nato za oblikovanje zakonskih rezerv, za oblikovanje rezerv za lastne deleže in za oblikovanje statutarnih rezerv (prvi odstavek 230. člena ZGD-1).

Po uporabi čistega dobička za zgoraj navedene namene, 230. člen ZGD-1 določa, da lahko organi vodenja ali nadzora pri sprejemu letnega poročila oblikujejo druge rezerve iz dobička. Za ta namen ne smejo uporabiti več kot polovico zneska čistega dobička, ki ostane po zgoraj navedeni uporabi dobička. Izjema je le, če je v statutu družbe drugače navedeno in ta pooblasti organe vodenja ali nadzora, da smejo uporabiti delež, ki je večji od polovice zneska čistega dobička, ki ostane. V kolikor se na organiziranem trgu z delnicami ne trguje, je lahko s statutom določen tudi nižji delež od polovice ostalega čistega dobička, ki ga lahko organi vodenja ali nadzora uporabijo. V vsakem primeru pa ni mogoče uporabiti deleža, ki je večji od polovice ostalega zneska čistega dobička iz prejšnjega odstavka, če druge rezerve iz dobička že dosegajo polovico osnovnega kapitala ali če bi druge rezerve iz dobička po planiranem povišanju rezerv presegle polovico osnovnega kapitala. O uporabi preostalega dobička oziroma bilančnega dobička odloča skupščina delničarjev. Bilančni dobiček se lahko nameni za druge rezerve, za dividende, lahko pa se ga tudi razdeli med zaposlene, člane uprave in nadzornega sveta ter uporabi za druge namene.

V 230. členu ZGD-1 je določena pravica delničarjev do deleža v bilančnem dobičku, razen če se skupščina s sklepom o uporabi bilančnega dobička odloči, da se bilančni dobiček uporabi za vse prej navedene namene ali da se bilančni dobiček ne razdeli delničarjem.

Razdelitev bilančnega dobička delničarjem je določena v 231. členu ZGD-1. Člen določa, da se deleži delničarjev v bilančnem dobičku določijo sorazmerno z njihovim deležem v osnovnem kapitalu. V kolikor vložki v osnovni kapital niso vplačani v celoti ali pa niso vplačani za vse delnice v istem razmerju, se delež določi sorazmerno z opravljenimi vplačili. Vložki, vplačani v poslovnem letu, se upoštevajo sorazmerno z obdobjem do vplačila do konca poslovnega leta.

3.2 Obdavčitev dobička podjetij

Obdavčitev ustvarjenega dobička pravnih oseb in obdavčitev prejetih in izplačanih dividend za pravne osebe v Sloveniji ureja Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2, Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15 in 82/15).

Po 3. členu ZDDPO-2 je zavezanec za plačilo davka pravna oseba domačega in tujega prava. Prav tako so zavezanci za plačilo davka družbe oziroma združenja oseb, vključno z družbami civilnega prava po tujem pravu, ki so brez pravne osebnosti in niso zavezanci za dohodnino.

Rezidenti Republike Slovenije so zavezani za plačilo davka od vseh dohodkov, ki imajo svoj vir v Republiki Sloveniji in od vseh dohodkov, ki imajo svoj vir izven Slovenije. Nerezidenti Slovenije pa so zavezani le za davek od dohodkov, ki imajo svoj vir v Sloveniji.

Po 5. členu omenjenega zakona so rezidenti vsi zavezanci, ki imajo sedež v Sloveniji, imajo kraj dejanskega delovanja posloводства v Sloveniji ali oboje. Tematike določanja statusa rezidenta oziroma nerezidenta ne bomo obravnavali, ker presega cilje diplomske naloge, saj bo lastnik matične družbe s sedežem v Sloveniji slovenski državljan.

V Sloveniji so dohodki pravnih oseb obdavčeni v skladu s 60. členom ZDDPO-2, ki določa 17-odstotno splošno davčno stopnjo. Aprila 2016 je finančno ministrstvo predlagalo nov sveženj ukrepov za zagotavljanje strukturnega uravnoteženja javnih financ in med te sodi predvsem zvišanje davčne stopnje za obdavčitev dohodkov pravnih oseb. Namesto sedanjih 17 % bi davčno stopnjo zvišali na 20 % in bi s tem obrnili trend, saj se je od leta 2006 davčna stopnja postopno zmanjševala iz 25 % na 17 % (Ministrstvo za finance 2016a). S tem ukrepom namerava država pobrati med 90 in 100 milijonov dodatnih davkov (Ministrstvo za finance 2016a). Informacija daje nalogi dodatno veljavnost, saj je moč sklepati, da se bo z višjo davčno stopnjo povečalo tudi iskanje alternativnih metod nižanja obdavčitve dobička.

Zavezanec lahko davčno osnovo za plačilo davka zmanjša s številnimi olajšavami, kot so olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj, olajšava za investiranje, razne olajšave za zaposlovanje itd. Olajšave se ne knjižijo in ne vplivajo na poslovni izid, ampak se le vpišejo v davčni obrazec.

Obdavčitev razdeljenega bilančnega dobička je odvisna predvsem od pravnega statusa upravičenca. Bistvenega pomena je, ali je prejemnik fizična ali pravna oseba in ali je upravičenec rezident Republike Slovenije, Evropske unije ali je nerezident.

V naslednjih točkah je pojem dividend obravnavan kot izplačilo dividende s strani delniške družbe oziroma kot udeležba pri dobičku družbe z omejeno odgovornostjo, saj je davčna zakonodaja glede distribucije dobička enaka.

3.3 Izplačila in prejemi dividend

Izplačilo in obdavčitev dividend temelji na zakonodaji. Zakona, ki opredeljujeta izplačevanje in obdavčitev dividend v Sloveniji sta Zakon o dohodnini in Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. V nadaljevanju bodo natančneje opisani najbolj pogosti primeri distribucije dividend na nacionalni in mednarodni ravni ter obdavčitev le teh.

3.3.1 Izplačilo dividend slovenski fizični osebi

Slovenski ZDoh-2 opredeljuje vir dohodka za fizične osebe. Dohodki imajo vir v Sloveniji, če je dohodek izplačala oseba, ki je rezident RS ali poslovna enota nerezidenta (10. člen ZDoh-2). V četrti točki 10. člena Zakona o dohodnini je navedeno, da so tako kot dohodek opredeljene tudi dividende.

V 13. členu ZDoh-2 je obravnavan vir dohodka od vrednostnih papirjev in lastniških deležev. Vir dohodka v Sloveniji imajo vsi vrednostni papirji, ki jih izdajo gospodarske družbe, ustanovljene v Sloveniji, in pravice, ki izhajajo iz teh. Prav tako imajo vir dohodka v Sloveniji vse pravice iz lastniških deležev v gospodarskih družbah, ki so ustanovljene v Sloveniji, vključno z dobičkom iz kapitala, doseženim z njihovo odsvojitvijo. Vsi slovenski viri dohodka so obdavčeni v skladu s slovensko zakonodajo.

Slovenski rezidenti, ki so prejemniki udeležbe pri dobičku, so obdavčeni po 132. členu ZDoh-2. Dividende oziroma udeležbe pri dobičku so obdavčene s 25-odstotno dohodnino od dohodkov iz kapitala in to se šteje kot dokončen davek. To pomeni, da se prejete dividende ne vključujejo v informativni izračun dohodnine za letno odmero davkov in je davek plačan že na viru ob izplačilu.

3.3.2 Izplačilo dividend tuji fizični osebi

V kolikor je prejemnik udeležbe pri dobičku tuja fizična oseba oziroma nerezident RS, je treba upoštevati še druga določila ZDDPO-2 in morebitna določila mednarodnih sporazumov o izogibanju dvojnega obdavčevanja med RS in državo rezidentstva prejemnika dohodka.

Fizične osebe, ki niso rezidenti RS, so po 70. členu ZDDPO-2 dolžne plačati le davčni odtegljaj po stopnji 15 % od dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji. Davčni odtegljaj je tako kot za pravne osebe plačan na izvoru že ob izplačilu. Z mednarodnimi sporazumi o izogibanju dvojnega obdavčevanja je lahko stopnja davčnega odtegljaja nižja od določil v Zakonu o dohodnini oziroma je lahko delničar opravičen plačila davčnega odtegljaja.

3.3.3 Izplačilo dividend slovenski pravni osebi

Izplačilo dividend pravni osebi je po 70. členu ZDDPO-2 prav tako predmet davčnega odtegljaja po stopnji 15 %, vendar je v nadaljevanju člena razlaga, da to ne pride v poštev za izplačilo slovenski pravni osebi oziroma zavezancu rezidentu, ki izplačevalcu sporoči svojo davčno številko.

S 24. členom istega zakona je določeno tudi, da so prejete dividende oziroma drugi deleži iz dobička, vključno z dohodki, ki so podobni dividendam, izvzeti iz davčne osnove prejemnika, če je prejemnik slovenska pravna oseba oziroma zavezanec za davek.

3.3.4 Izplačilo dividend tuji pravni osebi

V primeru, ko slovenska pravna oseba izplača udeležbo pri dobičku oziroma dividende tuji pravni osebi, se upošteva obdavčitev s 15-odstotnim davčnim odtegljajem po ZDDPO-2. Stopnja davčnega odtegljaja oziroma plačilo odtegljaja pa vedno ne velja, ker obstajajo znižane stopnje davčnega odtegljaja po mednarodnih sporazumih o izogibanju dvojnega obdavčevanja. Prav tako so lahko izplačila izvedena brez davčnega odtegljaja pod pogoji 71. člena ZDDPO-2 oziroma pod pogoji, ki veljajo za matične družbe in odvisne družbe iz različnih držav članic EU.

3.3.5 Slovenska pravna oseba prejme dividende od tuje pravne osebe

Za slovenske pravne osebe, ki prejmejo dividende iz tujine, Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb predvideva posebno davčno obravnavo. V 24. členu ZDDPO-2 je zapisano, da so prejete dividende oziroma drugi deleži iz dobička izvzeti iz davčne osnove prejemnika, če je izplačevalec zavezanec za davek po ZDDPO-2 oziroma davčni rezident države članice EU. Enako velja, če je izplačevalec rezident države zunaj EU, vendar ne rezident države, kjer je splošna oziroma povprečna nominalna stopnja obdavčitve dobička družb nižja od 12,5 %.

Pri določanju davčne osnove glede izvzetih dividend pa 26. člen istega zakona pravi, da se odhodki, povezani z upravljanjem in financiranjem naložb v kapital gospodarskih družb, zadrug in drugih oblik organiziranja, ne priznajo v obsegu 5 % zneska prejetih dohodkov (dividend), ki so izvzeti iz davčne osnove v davčnem obdobju.

Slovenski sistem izvzemanja dividend iz davčne osnove izvzame prihodke po odtegnjenem davčnem odtegljaju pri izplačevalcu oziroma tuji pravni osebi. Posledica tega je, da ne moremo v Sloveniji v davčnem obračunu uveljavljati tujega davčnega odtegljaja oziroma davka, plačanega ob izplačilu.

3.3.6 Slovenska fizična oseba prejme dividende od tuje pravne osebe

V primeru, ko ima fizična oseba naložbe v tujini in je deležna distribucije dobička, je davčno gledano situacija podobna prejemu slovenskih dividend. Razlika je le v tem, da je na viru izplačila lahko plačan davčni odtegljaj in mora prejemnik v Sloveniji po ZDoh-2 sam vložiti napoved za odmero davka od dohodkov iz kapitala. V primeru odtegnjenega davka na viru, lahko delničar v Sloveniji uveljavlja v tujini plačani davek in v skladu z zakonom doplača še dohodnino na prejete dividende, v višini razlike do veljavne stopnje dohodnine.

4 MEDNARODNO OBDAVČEVANJE IN BOJ PROTI DAVČNIM EVAZIJAM IN AGRESIVNEMU TAX PLANNINGU

V nadaljevanju bomo v sklopu mednarodnega obdavčevanja predstavili meddržavno davčno konkurenco, problematiko obdavčitve pri mednarodni distribuciji dobičkov in procese integracije davčnih zakonodaj, ki se na mednarodni ravni odvijajo pod okriljem Evropske unije in Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Predstavili bomo tudi tanko meja med zakonitimi in nezakonitimi praksami ter prizadevanja mednarodne skupnosti a regulacijo in omejitvev nezakonitih praks.

4.1 Mednarodno obdavčevanje

V zadnjih treh desetletjih smo priča številnim ukrepom v smeri razvoja globalnega sistema obdavčevanja. Na ravni različnih skupnosti nastajajo direktive, regulacije, projekti, zakoni in mednarodne pogodbe, ki skušajo zblížati različne davčne sisteme za lažji mednarodni pretok kapitala in preko učinkovitega pretoka informacij omejiti nezakonite davčne prakse. Kljub prizadevanjem mednarodne skupnosti, je pri integraciji različnih davčnih zakonodaj in čezmejni distribuciji dobičkov še vedno precej ovir.

4.1.1 Meddržavna davčna konkurenca

Eno glavnih vprašanj pri temi diplomske naloge je, zakaj prihaja do mednarodnega davčnega planiranja in zakaj obstajajo tako velike razlike med davčnimi ureditvami posameznih držav. Procesi globalizacije, ki so se odvijali v 20. stoletju, so odpravili večino ovir za čezmejno trgovino in čezmejne investicije. Tako so postali davki vse bolj pomemben dejavnik pri alokaciji tujih investicij. Globalizacija je povzročila vse višjo konkurenco med mednarodnimi podjetji. Poleg tega so tehnološki napredki omogočili boljše telekomunikacije, prevoze in podjetja lahko dandanes opravljajo dejavnost v drugi državi brez kakršne koli fizične prisotnosti.

Liberalizacija mednarodnih finančnih sistemov, razvoj novih finančnih instrumentov in vse več davčnih sporazumov omogoča mednarodnim podjetjem spremembo izvora, značaja in časovne komponente dohodkov z minimalnimi stroški in trdom. Na tak način lahko podjetja preselijo svoje davčne osnove v države z ugodnejšimi davčnimi režimi ali se celo izognejo obdavčitvi s selitvijo v davčne oaze. Težnje podjetij po zmanjšanju davčnih bremen so sprožile dokaj nevaren fenomen davčne konkurence med posameznimi državami (Arnold in Wilson 2014).

Davčna konkurenca je težnja držav za naklonjenost čim večjega bazena davčnih zavezancev z ustvarjanjem pogojev, ki povečujejo atraktivnost določene davčne zakonodaje. Posamezne

države se tako z nižanjem davčnih stopenj ali nudenjem ostalih poslovnih koristi trudijo pritegniti čim več podjetij oziroma tujih investicij (Arnold in Wilson 2014).

Razprava o davčni konkurenci postavlja na nasprotna bregova tiste, ki hvalijo njen vpliv na učinkovitost vladnih organov in tiste, ki jo obtožujejo izkrivljanja javnih odločitev, spodbujanja neenakosti in predvsem zaviranja delovanja trgov. Vsaj v Evropski uniji prevladuje mnenje, da davčne razlike in davčna konkurenca ustvarjajo neenake poslovne pogoje in s tem spodbujajo integracijo enotnega trga (French Council of Economic Analysis 2014).

Ker davčne odločitve zahtevajo veliko mero soglasja, je razumljivo, zakaj je sodelovanje držav na tem področju tako težko in neusklajeno. Kljub temu, da je konkurenca v poslovnem svetu dobrodošla in zdrava za učinkovito delovanje trgov, to ne velja za področje davkov.

Številne študije so bile opravljene o odlivih in prilivih kapitala glede na obseg davčnih stopenj. Evropska komisija je leta 2001 predstavila raziskavo o občutljivosti investorjev na nihanja davčnih stopenj. Ugotovljeno je bilo, da pri povišanju davčnih stopenj prihaja do odliva kapitala in pri nižanju davčnih stopenj prihaja do priliva kapitala (Evropska komisija 2004).

Iz vidika delujočega skupnega trga je harmonizacija na področju davčnih zakonodaj vsekakor dobrodošla, saj v nasprotnem primeru posamezne države prosto urejajo svojo davčno zakonodajo ter prihaja do negativne davčne konkurence in neenake razporeditve davčnih prihodkov. To je pripeljalo vsaj do delne harmonizacije na področju davkov na dodano vrednost. Zelo malo pa je bilo narejenega na področju, ki se ga dotika ta naloga oziroma na področju obdavčitve kapitala.

Davčna konkurenca je v pozitivni luči videna kot zamenjava za tržno konkurenco in instrument, ki sili javni sektor v bolj smotrno potrošnjo. Tako fizične kot pravne osebe se lahko prosto selijo v države z ugodnejšimi pogoji za uresničevanje svojih ciljev (French Council of Economic Analysis 2014).

Resnica ni tako enostavna, saj obstajajo številne prepreke, ki predvsem fizičnim osebam onemogočajo mobilnost. Glede na nemobilnost fizičnih oseb in lahko mobilnost kapitala je davčna konkurenca za večino prebivalstva vse prej kot dobrodošla, saj lahko vlade ob odlivu kapitala velik del bremena prenesejo na obdavčitev slabše mobilnega prebivalstva oziroma vplivajo na obdavčitev dela in dvig stopenj DDV-ja.

Kot odgovor na davčno konkurenco je precej držav sprejelo mednarodne davčne sisteme, ki so spodbujali njihove multinacionalke k investicijam v tujino z namenom višanja mednarodne konkurenčnosti. Številne izvoznice kapitala so sprejele sisteme izvzetja za dobičke iz tujine in dividende, izplačane s strani tujih hčerinskih družb matični družbi doma. Medtem ko so

države skušale z davčno zakonodajo promovirati konkurenčnost svojih multinacionalk, so hkrati skušale zaščititi svoje bazene davčnih zavezancev. Precej držav je sprejelo zakone o tanki kapitalizaciji, kontroliranih tujih družbah in skušalo reformirati pristop do transfernih cen (French Council of Economic Analysis 2014).

Kljub vsemu je dostop do ugodnih davčnih režimov v davčnih oazah postal vse enostavnejši in države z visokimi davki so pričele nuditi preferencialne davčne režime, da bi konkurirale z davčnimi oazami.

Leta 1998 je OECD objavil poročilo projekta Harmful Tax Competition. Na 82 straneh so obravnavali davčno konkurenco in ukrepe za boj proti davčnim oazam in prednostnim davčnim režimom. Projekt je glede na svoj primarni cilj doživel slab uspeh, sprožil pa je mehanizme za izmenjavo davčnih informacij med članicami in za odpravo bančnih tajnosti, kar se predvsem v zadnjih letih kaže za zelo uspešno.

Le vprašanje časa je bilo, kdaj se bo začel resnejši boj proti agresivnim davčnim praksam mednarodnih podjetij in za zaščito domačih davčnih prihodkov. Takšna prizadevanja so dobila večji zagon po gospodarski krizi leta 2008, ko je OECD predstavil projekt za omejevanje erozije davčne osnove in prelivanja dobičkov (BEPS), ki bi med drugim omejil davčne prakse velikih multinacionalk.

4.1.2 Koordinacija in harmonizacija

Na mednarodni ravni se neenakosti v davčnih zakonodajah rešujejo s harmonizacijo zakonodaj in predpisov. To velja predvsem za države, ki so del večjega skupnega trga, kot je trg Evropske unije. Koordinacija, ki je prvi korak na poti do harmonizacije, temelji na večstranskem dogovarjanju in usklajevanju davčnih norm, da bi se preprečilo enostranske mednarodno škodljive zakone in prakse. Namen dogovorov so omejitve oziroma preprečevanje pranja denarja in nezakonitih praks, povezanih z davčno konkurenco. Glavni cilj je oblikovanje standardov za mednarodno preglednost, transparentnost in izmenjavo informacij na področju mednarodnega obdavčevanja (French Council of Economic Analysis 2014).

Naslednja stopnja po koordinaciji je harmonizacija. Obseg mednarodnega poslovanja podjetij je v veliki meri pogojen s harmonizacijo in integracijo zakonodaj, saj neusklajeni davčni sistemi še vedno predstavljajo velik problem v čezmejnem poslovanju. Kljub velikemu trudu za harmonizacijo in integracijo davčnih zakonodaj na evropski ravni, je še vedno veliko vprašanj med članicami nerešenih. Na širši mednarodni ravni pa je stanje še toliko slabše.

Harmonizacija davčnih sistemov je proces konvergence, katere cilj je izenačitev oziroma prilagajanje davčnih zakonodaj skupnim pravilom (French Council of Economic Analysis 2014). Na področju Evropske unije je harmonizacija skoraj neizogibna, če se želi doseči

enotni notranji trg, kar je dolgoročni cilj Evropske unije. Različne davčne zakonodaje namreč otežujejo čezmejne investicije in ekonomske odnose. Popolna harmonizacija zahteva ogromno truda in interesa vseh udeleženih strank, zato smo v Evropi večinoma priča le delni harmonizaciji. Primer takšne harmonizacije so minimalni standardi glede stopenj DDV-ja in direktiva o matičnih in odvisnih družbah.

Prav tako je primer delne harmonizacije oziroma mednarodnega sodelovanja Skupna konsolidirana osnova za davek od dohodkov pravnih oseb (CCCTB), ki predvideva uskladitve na podlagi davkov od dohodkov pravnih oseb in delno sodelovanje preko konsolidacije in porazdelitve davčnih osnov (French Council of Economic Analysis 2014).

4.1.3 Skupna konsolidirana osnova za davek od dohodkov pravnih oseb (CCCTB)

Na evropski ravni obstajajo pri obdavčevanju dohodkov pravnih oseb še vedno velike ovire. Kljub temu, da se skuša ustvariti delujoč enotni trg, morajo podjetja pri izračunavanju svojih davčnih osnov še vedno upoštevati do 28 različnih zakonodaj, kar predstavlja velike birokratske ovire in mnoge odvrne od širitve v druge države. Dodatno težavo predstavlja tudi obdavčevanje transakcij znotraj skupine in nemogoča izravnavna izgub iz ene države z dobički v drugi državi (Evropska Komisija 2016a).

Leta 2011 je bil predstavljen projekt skupne konsolidirane osnove za davek od dohodkov pravnih oseb, ki v veliki meri vključuje prizadevanja Evropske unije za harmonizacijo predpisov na davčnem področju. Cilj CCCTB je družbam ponuditi skupne predpise glede osnove za davek od dohodkov pravnih oseb in možnost vložitve enotne, konsolidirane davčne napovedi pri eni davčni upravi za celotno dejavnost v Evropski uniji (Evropska Komisija 2016a).

Cilj harmonizacije na tem področju zaenkrat ni poenotenje davčnih stopenj od dohodkov znotraj EU, verjetno pa bi harmonizacija v sklopu CCCTB ustvarila pozitivne pritiske na nižanje oziroma bližanje davčnih stopenj. Prav tako CCCTB ne rešuje problema prelivanja dobičkov, saj lahko podjetja še vedno na primer preko transference cen prikažejo dobiček v državi, v kateri se dejavnost ni odvijala, in so tako obdavčena po nižji stopnji ter hkrati uživajo storitve države z višjo stopnjo.

Evropska Komisija je tako s projektom CCCTB predlagala, da se davčna osnova z enotno davčno napovedjo razdeli po proporcionalnih deležih na države, v katerih je družba bila aktivna. Ta enačba bo upoštevala tri dejavnike, in sicer sredstva, delo in prodajo (Evropska Komisija 2016a).

Po porazdelitvi davčne osnove bodo države članice lahko svoje deleže obdavčile v skladu s svojimi stopnjami davka od dohodkov pravnih oseb, saj bodo v skladu s CCCTB članice EU še vedno določale stopnje davka od dohodkov pravnih oseb po lastni presoji, ker je to v

njihovi izključni nacionalni pristojnosti (Evropska Komisija 2016a). Konsolidacija davčnih osnov bi zaprla številne kanale davčne optimizacije, istočasno pa tudi odprla nove možnosti za prenos izgub in dobičkov.

Trenutno ni velikih premikov v smeri realizacije CCCTB. Program je zastal zaradi nasprotovanja nekaterih članic in v letu 2015 je bila napovedana reforma programa, ki naj bi bila predstavljena v letu 2016. Največja napovedana razlika je, da bo pristop k CCCTB za družbe obvezen, medtem ko je bil v prvem predlogu prostovoljen.

4.1.4 Dvojno obdavčevanje in mednarodni sporazumi o dvojnem obdavčevanju

Pomanjkanje koordinacije in s tem harmonizacije davčnih predpisov pripelje do precej perečega problema dvojnega obdavčevanja dohodkov. Do čezmejnega dvojnega obdavčevanja pride, ko dve različni državi skušata obdavčiti isti dohodek ali lastnino v istem obdobju in v lasti istega davkoplačevalca (Evropska Komisija 2016c). Na evropski ravni trenutno še ni skupnega zakona ali ukrepa, ki bi celovito preprečeval dvojno obdavčevanje in države EU same sklepajo sporazume z drugimi državami o preprečevanju tega fenomena. Edini bolj obsežen ukrep je Direktiva Sveta EU o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic, ki je predstavljena v nadaljevanju.

Sodišče Evropske unije je razsodilo, da je ob pomanjkanju celovite rešitve na območju EU o preprečevanju dvojnega obdavčevanja, reševanje problema preko mednarodnih ali enostranskih pogodb in postavljanje kriterijev za obdavčevanje čezmejnih dohodkov v domeni posameznih držav. Poleg tega evropske države niso ne po evropskih, ne po mednarodnih zakonih zavezane k sklepanju mednarodnih sporazumov med seboj (Evropska Komisija 2016c).

Evropski sporazumi o preprečevanju dvojnega obdavčevanja večinoma temeljijo na Vzorčni Konvenciji OECD (Model Tax Convention on Income and on Capital) (OECD 2015). To je dokument, ki ga je OECD prvič objavil leta 1963 in ga vsakih nekaj let dopolni in ponovno izda. OECD-jev Model Tax Convention je postavil temelje za pogajanja in interpretacijo več kot 3000 mednarodnih sporazumov. Konvencija OECD-ja ima kot cilj koordinacijo dohodkov in obdavčitve pravnih oseb v večini držav, z namenom odstranitve davčnih ovir za mednarodno trgovino in investicije (OECD 2015).

Sporazumi o dvojnem obdavčevanju so sporazumi med dvema ali več državami z namenom preprečevanja dvojnega obdavčevanja. Sporazumi se navadno nanašajo na vse dohodke in finančne koristi, ki se na območju ene države izplačajo rezidentom druge države. Dandanes je v veljavi preko 1300 sporazumov o preprečevanju dvojnega obdavčevanja in Združeno Kraljestvo vodi z več kot 100 aktivnimi sporazumi. Po mednarodno priznanem načelu morajo biti dohodki, bodisi domači bodisi iz tujih držav, obdavčeni le v državi, kjer ima zavezanec

davčno rezidentstvo. V praksi imajo mednarodni sporazumi prednost pred lokalno zakonodajo in v večini primerov so nacionalne zakonodaje prilagojene mednarodnim sporazumom (Evropska Komisija 2016c).

Temeljni cilj sporazumov je preprečevanje dvojne obdavčitve med dvema državama, kjer je ena izmed držav država izvora dohodka in druga država rezidentstva davkoplačevalca. Poleg tega pa imajo mednarodni sporazumi verjetno še pomembnejšo funkcijo v kontekstu preprečevanja davčnih utaj in evazije, saj posledično prisilijo sodelujoče strani k sodelovanju in izmenjavi informacij na mednarodni ravni. Poleg prednosti na administrativni ravni imajo sporazumi o dvojnem obdavčevanju pozitivne učinke tudi na davkoplačevalce, saj jim omogočajo ugodnejše mednarodno poslovanje in preprečujejo dvojno obdavčitev njihovih dohodkov. V večini primerov se lahko davkoplačevalec predhodno pozanima, kako bo določena transakcija obdavčena in kateremu režimu bo podvržena.

Poleg sporazumov po OECD modelu poznamo še sporazume po modelu Združenih Narodov, ki pa so namenjeni večinoma državam v razvoju in puščajo bistveno več pogodbene avtonomije ter davčne sporazume, sklenjene z Združenimi Državami Amerike. Sporazumi z ZDA se rahlo razlikujejo zaradi različnih davčnih sistemov in obdavčitvijo glede na državljanstvo in ne rezidentstvo (Randeberg in Selvik 2014).

4.1.5 Obdavčevanje dividend

V prejšnjih poglavjih smo obdelali dobiček, teorijo dividend in slovensko ter mednarodno zakonodajo glede distribucije presežkov ustvarjenega dobička. Mednarodna raven je bolj zapletena, ker je z razliko od domače zakonodaje treba upoštevati še zakonodaje ostalih držav in njihovo soodvisnost. Zaradi neenakosti v zakonodajah in predvsem zaradi različnih obravnav davka od dohodkov in davčnega odtegljaja prihaja do anomalij v čezmejni distribuciji dobička. Najbolj očitni sta ekonomsko in pravno dvojno obdavčevanje.

Podjetje lahko ob ustvarjenem dobičku in ob izpolnjevanju zakonskih pogojev za izplačilo dobička, ki se razlikuje od države do države, samo presodi, ali bo dobiček reinvestiralo ali razdelilo lastnikom/delničarjem v obliki dividend.

Čezmejno izplačani dobički so najprej obdavčeni na nivoju družbe v državi izvora z davkom od dohodkov, če ga zakonodaja predvideva. V primeru, da so dobički izplačani v obliki dividend, so te načeloma podvržene tudi davčnemu odtegljaju v državi izvora. Dividende so torej kot take po svoji osnovi navadno obdavčene dvakrat. Prvič na ravni podjetja z davkom od dohodkov pravnih oseb in drugič ob izplačilu z davčnim odtegljajem. Takšno dvojno obdavčevanje se imenuje »ekonomska dvojna obdavčitev« (Clayman, Fridson in Troughton 2012). Davčni odtegljaj je po definiciji dajatev, ki omogoča, da so pravice do davkov enakomerno razporejene med državo izvora in državo rezidentstva ter delno preprečuje

davčno evazijo (Evropska Komisija 2016b). V državah Evropske unije se davčni odtegljaj giblje med 0 % in 30 %. Z mednarodnimi sporazumi znotraj Evropske unije se davčni odtegljaj navadno še dodatno zmanjša. V nadaljevanju naloge bo tudi prikazano, kako se je precej evropskih držav v zadnjem desetletju odločilo ukiniti davčni odtegljaj in s tem celo izboljšati pogoje, določene v mednarodnih sporazumih. Čezmejno izplačane dividende med povezanimi podjetji so podvržene Direktivi o matičnih in odvisnih družbah in so s tem opravičene davčnega odtegljaja.

Ekonomsko dvojna obdavčitev je položaj, ko sta dva popolnoma različna subjekta obdavčena za isti dohodek (Helminen 2010). Ekonomsko obdavčitev je značilna načeloma za vse države, kjer se uporablja dvojno obdavčevanje in delničar v takšnih sistemih izgubi znaten delež dohodka. Kar nekaj držav že uporablja sisteme, ki dvojno obdavčevanje preprečujejo oziroma vsaj omejujejo, kljub temu pa je to še vedno marsikje problem, kar bo tudi prikazano na praktičnem primeru.

Kljub vsemu pa je lahko delničar, odvisno od domače zakonodaje, obdavčen še v državi, kjer je rezident, kar je druga oblika dvojne obdavčitve, in sicer pravna dvojna obdavčitev. Pravno dvojno obdavčitev na splošno lahko opredelimo kot uporabo primerljivih davkov v dveh ali več držav na istem davčnem zavezancu, za isti dohodek in za isto obdobje (Næss-Schmidt idr. 2012). Pravno in ekonomsko dvojno obdavčitev se omejuje z mednarodnimi sporazumi med državami, ki lahko takšno obdavčitev odpravijo ali vsaj ublažijo z davčnimi olajšavami.

Metode obdavčevanja

Mednarodno gledano, po Claymanu, Fridsonu in Troughtonu (2012), poznamo tri temeljne metode obdavčevanja razdeljenih dohodkov: *dvojno obdavčevanje* (double taxation), *cepitveni sistem* (split-rate) in *sistem imputacije* (imputation). Ostali davčni sistemi so različne kombinacije teh treh.

Pri *dvojnem obdavčevanju* so dobički obdavčeni na nivoju družbe in kasneje še na nivoju delničarja, če so razdeljeni obdavčljivim delničarjem v obliki dividend. Drugi večji sistem obdavčevanja dividend je *imputacijski sistem*, kjer je dobiček, razdeljen v obliki dividend, obdavčen efektivno samo enkrat (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 274).

Pod sistemom imputacijskega obdavčevanja dividend so dobički družbe najprej obdavčeni na nivoju družbe, ko pa so razdeljeni delničarjem v obliki dividend, lahko ti uveljavljajo davčno olajšavo v višini celotnega davka od dohodka pravnih oseb, s katerim je bil dohodek že obdavčen in plača davek le po svoji davčni stopnji (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 275). V primeru, da je stopnja davka od dohodka na nivoju delničarja višja od obdavčitve na nivoju družbe, delničar plača razliko med obema stopnjama. V nasprotnem primeru pa se mu razlika prizna kot olajšava oziroma kot davčni dobropis.

Tretji večji sistem obdavčevanja je *cepitveni sistem*. Pod cepitvenim sistemom so razdeljeni dobički v obliki dividend na nivoju družbe obdavčeni z nižjo davčno stopnjo kot zadržani dobički. Na nivoju delničarja so dividende obdavčene kot navadni dohodki. Tudi v tem primeru je razdeljeni dobiček obdavčen dvakrat, ampak nizek davek na ravni družbe kompenzira davek od dohodkov fizičnih oseb (Clayman, Fridson in Troughton 2012, 275).

Kranjec (2005) kot osnova sistema obdavčevanja dividend navede še *cedularni sistem* in *sistem izvzetja*. Pri *cedularnem sistemu* se dividende ob izplačilu posamezniku obdavčijo z dohodnino od dohodkov iz kapitala oziroma enakovrednemu davku in to se šteje kot dokončen davek. V Sloveniji se fizičnim osebam izplačane dividende obdavčujejo cedularno s fiksno davčno stopnjo 25 %. Prejete dividende se ne vključujejo v informativni izračun dohodnine za letno odmero davkov in davek je plačan že na viru ob izplačilu. *Metoda izvzetja* služi izogibanju pravnega dvojnega obdavčevanja dividend tako, da dohodek, dosežen v drugi državi, ne vključi v davčno osnovo zavezanca in je tako dohodek obdavčen le v državi vira dohodka in obdavčen ali ne z davčnim odtegljajem ob distribuciji. Sistem izvzetja je v uporabi tudi v Sloveniji pri prejemu dividend iz tujine s strani pravnih oseb, saj se dividende ne štejejo v davčno osnovo, če izplačilo ustreza z zakonom določenim pogojem.

4.2 Boj proti evaziji in ukrepi

Naslednja točka se ukvarja z razlikovanjem med zakonitimi, nezakonitimi, legitimnimi in nelegitimnimi praksami davčnega planiranja ter ukrepi za omejevanje nezakonitih praks na mednarodni ravni. Omenjene razlike so zelo pomembne za razumevanje problema agresivnega davčnega planiranja in razvoja rešitev, ki ga omogočajo oziroma onemogočajo.

4.2.1 Meja med legitimnimi davčnimi prihranki in davčno evazijo

Davčno načrtovanje in izogibanje plačilu davkov oziroma zakonita davčna evazija sta izvedena s pomočjo zakonitih metod in sredstev. Čeprav so razlogi za takšne prakse velikokrat nelegitimni, so takšne prakse v večini primerov popolnoma zakonite in ne preganjane. Na drugi strani imamo nezakonite davčne evazije oziroma davčne utaje, ki pa predstavljajo nezakonito izogibanje plačilu davkov.

Zakonita davčna evazija označuje dopustna ravnanja, usmerjena k zmanjševanju davčnih obveznosti zavezancev. Z davčno evazijo se ne kršijo zakoni, ampak so ta dejanja velikokrat nelegitima in etično sporna. V okvirje zakonite davčne evazije lahko umestimo prenos sredstev v države z ugodnejšim davčnim režimom, prenos kapitalskih dobičkov v države z nižjimi davčnimi stopnjami, razdelitev dohodkov med različne davčne zavezance, ki so obdavčeni z nižjimi davčnimi stopnjami itd (Drobnič 2008, 26).

Nezakonita davčna evazija oziroma davčna utaja pomeni namerno, nedopustno in nezakonito ravnanje, kjer davčne obveznosti niso plačane ali sploh niso ugotovljene zaradi neupoštevanja prava. Nezakonito evazijo delimo na naklepno oziroma kaznivo in nenaklepno, za katero zakon v večini primerov predvideva le plačilo utajenega davka in morebitne denarne kazni. Naklepno davčno utajevanje, ki ima elemente goljufije in ponarejanja listin, se v številnih državah obravnava kot kaznivo dejanje s posledico plačila davčnih obveznosti in v hujših primerih tudi z zaporno kaznijo (Drobnič 2008, 26).

Razlika med zakonitimi in nezakonitimi praksami je jasna. Težave se porajajo pri ločevanju zakonite davčne evazije od legitimnih davčnih prihrankov preko davčnega planiranja. Oba fenomena se naslanjata na zakone in pravne praznine v davčnih zakonih.

Evazija in davčno planiranje temeljita na predpostavki, da je vsaka oseba prosta pri izbiri zakonodaje za uresničevanje svojega poslanstva, kar pomeni, da se posamezniki posledično odločajo tudi za zakonodaje z boljšimi davčnimi režimi. Značilnost zakonite davčne evazije je, da družbe posegajo po pogodbenih in strukturnih instrumentih izključno z namenom zmanjševanja davčnega bremena in brez ostalih ekonomskih ali poslovnih razlogov (Chinellato 2007, 168).

Če povzamemo različna mnenja, je optimizacija davčne komponente v poslovanju sprejemljiva, če je zakonodajalec to možnost predvidel in ne prihaja do očitnih zlorab oziroma izkoriščanj zakonskih praznin. Ko se zavezanec odloči izbrati davčno ugodnejšo in zakonsko predvideno rešitev, pride v uspešnem primeru do davčnih prihrankov, ki so popolnoma v skladu s svobodno gospodarsko pobudo večine ustav razvitih držav. Ker se tako legitimna davčna optimizacija kot nelegitimna zakonita evazija naslanjata na enake zakone, je ločevanje precej težko in vključuje predvsem ideološke prvine in ne le pravno-tehnične.

4.2.2 Omejevanje erozije davčne osnove in prelivanja dobičkov (BEPS)

Eden izmed večjih ukrepov na področju omejevanja davčne evazije, predvsem na nivoju multinacionalk, je načrt omejevanja erozije davčne osnove in prelivanja dobičkov oziroma BEPS.

Februarja 2013 je OECD predstavil akcijski načrt z imenom BEPS (OECD 2016), s katerim bi pričeli boj proti praksam, ki zmanjšujejo davčna bremena z izkrivljanjem davčnih osnov in prenosom dobička v druge države preko transfernih cen in podobnih mehanizmov.

Kljub temu, da nezakonita davčna evazija ni rešeni problem, se BEPS nanaša na strategije davčnega planiranja, ki izkoriščajo praznine in neskladja v davčnih zakonodajah za umetno premikanje dobička v zakonodaje z nizko ali brez obdavčitve dohodkov, kljub temu da v teh državah ni bilo ekonomske aktivnosti (OECD 2016).

Čeprav so nekatere prakse nezakonite, je, kot že ugotovljeno, večina zakonitih. V obsegu kot jih uporabljajo velike multinacionalke pa resno ogrožajo integriteto davčnih sistemov, saj pogosto mednarodna podjetja z uporabo metod BEPS pridobijo konkurenčno prednost pred podjetji, ki delujejo na nacionalni ravni in so podvržena višjim obdavčitvam. Poleg tega toleriranje takšnih praks, kjer se korporacije zakonito izogibajo plačilu davka od dohodkov, ogroža prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti s strani davkoplačevalcev (OECD 2016). Zaradi upada davčnih prihodkov v zasebnem sektorju so vlade prisiljene iskati dodatne vire drugje, na primer s povišanjem stopnje DDV-ja in obdavčitvijo dela nepremičnin itd., kar še dodatno povečuje nezadovoljstvo državljanov.

4.2.3 Kontrolirane tuje družbe (CFC)

Eden izmed načinov, kako lahko države ukrepajo proti davčnim evazijam, je izvajanje tako imenovanih pravil nadzorovanih tujih družb (CFC). CFC je sklop pravil in postopkov, ki preprečujejo rezidentom določene države, da ustanovijo podružnico v drugi državi z ugodnejšo davčno zakonodajo le z namenom izogibanja plačilu davkov v svoji matični državi. Cilj takšnih ravnanj je ustvariti dohodke v državah z nižjimi davki na dohodek in se izogniti obdavčitvi v matični državi z izogibanjem izplačila dividend v matično državo (Arnold in Wilson 2014).

Temeljni namen teh pravil je obdavčitev dohodka na ravni lastnikov, brez da bi bile dividende razdeljene. V zadnjih desetletjih se je zelo razširila praksa ustvarjanja ali nakupa družb v državah z ugodnimi davčnimi režimi in izogibanja pripisa oziroma prenosa dohodkov, ustvarjenih v teh družbah, na matično družbo v državi z višjo obdavčitvijo (Arnold in Wilson 2014).

Dokler dohodki ostanejo v davčni oazi, lahko lastniki v nedogled zavlačujejo z obdavčitvijo v matični državi. Takšne prakse so prisilile številne države k sprejemu predlogov OECD-ja glede CFC zakonodaje.

Na kratko povedano: pristop k reševanju problema CFC temelji na pripisu dohodkov, ustvarjenih v nadzorovani družbi, neposredno delničarjem v sorazmernem deležu z lastništvom, ne glede na dejansko distribucijo. Določbe glede CFC so namenjene predvsem primerom zlorab, ko so nadzorovane družbe ustanovljene v davčnih oazah s strani lastnika v državi z višjo obdavčitvijo le z namenom delokalizacije dohodkov in izogibanja plačilu davkov in ne opravljajo nikakršne ekonomske dejavnosti (Arnold in Wilson 2014).

V praksi se zakonodaja CFC precej slabo izvaja. Večinoma je omejena na prakse, kjer države določijo minimalne sprejemljive stopnje davka od dohodka iz tretjih držav in pripravijo »whitelist« sezname, kjer se zakonodaja CFC ne izvaja, oziroma »blacklist« sezname držav, kjer se zakonodaja CFC izvaja.

4.2.4 Direktiva Sveta EU o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic

Direktiva Sveta 2011/96/EU z dne 30. novembra 2011 o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic (Uradni list EU, št. L 345/8), znana tudi kot direktiva o matičnih in odvisnih družbah, je bila sprejeta leta 2011 in dopolnjena leta 2014 z Direktivo Sveta 2014/86/EU z dne 8. julija 2014 o spremembi Direktive 2011/96/EU o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic (Uradni list EU, št. L 219/40). V svoji osnovi direktiva ni namenjena boju proti davčnim utajam, kot prej opisana načina, a je kljub temu precej pripomogla k zmanjšanju odliva kapitala v davčne oaze in k boljši izmenjavi informacij med državami EU (Evropska komisija 2016b).

Cilj direktive je oprostitvev davčnega odtegljaja pri izplačilu dividend in drugih oblikah distribucije dobička, ki ga odvisne družbe izplačujejo svojim matičnim družbam, in odprava dvojne obdavčitve takšnih prihodkov na ravni matične družbe (EUR-Lex 2016).

V tem primeru se država matične družbe bodisi vzdrži obdavčevanja takšnega dobička ali ta dobiček obdavči in hkrati matični družbi dovoli, da od zneska izračunanega davka odbije davek od dohodka, ki ga je že plačala odvisna družba (EUR-Lex 2016).

Direktiva določa nevtralna pravila za obdavčitev dividend in dobička, ki jih odvisne družbe plačujejo matičnim družbam. Sistem je bil zasnovan za boljše združevanje podjetij po Evropi in lažjo integracijo skupnega Evropskega trga (EUR-Lex 2016).

- Za zagotavljanje pogojev direktive v letu 2016 morajo imeti matične družbe vsaj 10-odstotni delež v kapitalu hčerinske družbe iz druge države EU in ne smejo imeti davčnega domicila zunaj EU (EUR-Lex 2016).

5 MEDNARODNO DAVČNO PLANIRANJE

Kakršna koli transakcija, bodisi na državni bodisi mednarodni ravni, ima neizogibne davčne posledice. Včasih so te posledice tako velike, da postanejo predpogoj in celo razlog za transakcijo ali izvedbo naložbe. Tako posamezniki kot podjetja vse bolj zaupajo davčnim svetovalcem in skušajo transakcije izvesti v davčno čim ugodnejšem okolju. Rezultat tega je premikanje premoženja v države z ugodnejšimi davčnimi režimi.

5.1 Koncept in temeljni pojmi

Današnji trgi so že precej globalno razviti in trgovina zaradi stalne izmenjave informacij, mednarodne konkurenčnosti in kroženja tehnologij in kapitala v veliki meri presega državne meje. Kot smo ugotovili v prejšnjih poglavjih, med državami ostaja velika mera nehomogenosti v davčnih zakonodajah. Tudi, če so posamezne davčne zakonodaje zelo urejene in na nacionalni ravni dopuščajo malo manevrskega prostora, v soodnosu do drugih zakonodaj še vedno ostajajo neizogibne zakonske praznine, ki omogočajo razne prakse na področju zmanjševanja davčnih obveznosti. V luči globalizacije in soodvisnosti različnih zakonodaj postaja dejavnost davčnega planiranja vse bolj pomembna in iskana, predvsem pa zapletena zaradi ogromnega števila možnosti za zmanjšanje obdavčitve.

Ena najbolj pogostih definicij za to dejavnost je, da mednarodno davčno planiranje temelji na skupku metod in sredstev, s katerimi se z namenom zmanjšanja davčnih obveznosti davčnega zavezanca skuša najti rešitev izven državnih meja. Širše gledano je davčno planiranje skupek vseh organizacijskih odločitev, sprejetih s ciljem, da bi davčne obremenitve zakonito optimizirali preko povezav in razlik med različnimi zakonodajami (Arnold in Wilson 2014).

Izhodišče za planiranje je vedno zakon. Različne interpretacije zakonov, zakonodajne vrzeli in medsebojna interakcija različnih zakonodaj puščajo prostor za najrazličnejše možnosti davčnega načrtovanja.

Davčno načrtovanje ima dvojni učinek: z davčnim načrtovanjem se skuša v sklopu mednarodnega poslovanja odpraviti dvojno obdavčevanje, ki predstavlja ovire pri mednarodni trgovini, in na drugi strani zmanjševati davčna bremena z namenom maksimiranja dobička oziroma povečanja konkurenčnosti (Arnold in Wilson 2014).

Z mednarodnega vidika je davčno planiranje zelo povezano s pomembnimi strateškimi vprašanji, kot so lokacija virov za proizvodnjo, velikost trga, prisotnost kvalificirane delovne sile, politična in ekonomska stabilnost, korupcija itd (Arnold in Wilson 2014). Pravilno izpeljana dejavnost davčnega planiranja omogoča tako zaščito interesov davkoplačevalcev za povečanje svojih dohodkov, kot interesov javne uprave, ki ni žrtev odtekanja potrebnih sredstev za storitve, ki jih nudi.

5.2 Globalizacija, offshore/onshore družbe in davčne oaze

Velik val globalizacije, ki so jo omogočile nove tehnologije v zadnjih desetletjih, nudi podjetjem številne nove poslovne možnosti in priložnosti za vstop na nove trge. Proces globalizacije zelo močno vpliva tudi na mednarodno davčno planiranje.

Danes se lahko posamezniki prosto odločijo, kje bodo delali, postavili proizvodnjo ali na splošno investirali svoj kapital. Dokler se davčni sistemi od države do države drastično razlikujejo, je mogoče trditi, da je v mednarodnem poslovanju davčna zakonodaja pomemben element pri odločanju. Kot že ugotovljeno v prejšnjih poglavjih, globalizacija in pritisk podjetij k zmanjševanju davčnih bremen sili države v davčno konkurenco. Na račun davčne konkurence lahko posledično mednarodna podjetja še enostavneje minimizirajo svoje davčne obveznosti. Kljub zelo široki perspektivi davčne optimizacije se na mednarodni ravni, glede na obseg prometa, večina optimizacije izvaja preko transfernih cen na nivoju multinacionalk (Biswas 2002).

Geografsko in zakonodajno gledano je moč zaslediti dva poglobitna trenda v dejavnosti davčnega planiranja. Tako se davčno planiranje osredotoča na dva načina poslovanja, in sicer na »onshore« in »offshore« poslovanje.

5.2.1 Onshore podjetja

Onshore so družbe, ustanovljene v domači državi ali v državah z urejeno zakonodajo z namenom poslovanja v skladu z vsemi zakonskimi in davčnimi določili te države. Takšne družbe so večinoma ustanovljene na območju OECD-ja oziroma na območju Evropske unije in ZDA. Onshore območja predstavljajo v večini primerov države z visoko obdavčitvijo, zaradi česar je poslovanje v takšnih državah naravno drago in so s tem preprečene določene aktivnosti s področja davčnega planiranja (Hadnum 2007).

5.2.2 Offshore podjetja in davčne oaze

Nasprotje onshore poslovanju je bolj zloglasno offshore poslovanje. Offshore podjetja so običajno registrirana v tujih državah, ki nudijo bolj ugodno poslovno okolje, predvsem pravno, finančno in davčno. Offshore države so po večini imenovane tudi davčne oaze, kjer se državni proračun primarno ne financira iz pobranih davkov, ampak iz drugih virov kot je na primer turizem (Hadnum 2007). Davčne oaze ali offshore območja so običajno majhne države ali neodvisne regije, otoki ali manjše države ob velikih razvitih državah.

OECD je v poročilu "Harmful Tax Competition, An Emerging Global Issue" (OECD 1998) navedel 4 temeljne značilnosti, ki opredeljujejo davčne oaze:

- brez davkov ali samo z nominalnimi davki;

- pomanjkanje učinkovite izmenjave informacij;
- pomanjkanje preglednosti;
- brez znatne dejavnosti.

Nizka ali ničelna davčna stopnja torej ni edina privlačna spremenljivka za mednarodna podjetja, ki želijo zmanjšati celotno davčno obremenitev. Visoka stopnja tajnosti in anonimnosti, ki jo nudijo ta območja, povzročajo zelo neučinkovit pretok informacij v matično državo multinacionalk oziroma delničarjev, kar je za manj zakonite prakse zelo dobrodošlo, saj omogoča podjetjem prikrivanje pomembnih informacij pred davčnimi organi. Takšne informacije se načeloma nanašajo na prihodke, sredstva, denarne tokove, poslovne objekte, lastniške strukture, posebne sporazume in druge vrste informacij, zaradi katerih je davčnim organom onemogočena obdavčitev podjetja na temelju dejanskih dejavnosti družbe (Næss-Schmidt idr. 2012).

Praktično vse države nudijo določeno stopnjo tajnosti in zavarovanja pred uhajanjem občutljivih informacij. Kar pa loči davčne oaze od onshore lokacij je zelo velika tajnost v finančnem sektorju, kar matičnim državam v veliko primerih onemogoča pridobivanje kakršnih koli informacij brez podpisanih mednarodnih pogodb ali davčnih sporazumov.

Upravičeno lahko sklepamo, da je uporaba offshore rešitev v mednarodnem davčnem planiranju namenjena izključno izkoriščanju ugodne davčne politike in anonimnosti, ki jo nudijo te države. Za namen diplomske naloge so davčne oaze neprimerne že po definiciji, saj v primeru odkritega in zakonitega poslovanja lahko predstavljajo precej težav pri prenosu dobička na matično podjetje v Evropski uniji.

So pa zato bolj zanimivi drugi tipi držav. Davčne oaze v širšem pomenu so lahko tudi onshore države z zelo razvitim gospodarstvom, industrijo in dobro delujočim davčnim sistemom, ki pa z določenimi zakoni ali ugodnostmi za določene dejavnosti nudijo primerno okolje za prakse davčne optimizacije. V primerih »shell state-ov« oziroma davčnih zatočišč jih še en dejavnik razlikuje od ostalih držav, in sicer raznolik nabor davčnih pogodb z drugimi državami, ki omogočajo podjetjem izkoriščanje države kot "davčne lupine" (Næss-Schmidt idr. 2012).

5.2.3 Davčna zatočišča (*Shell-states*)

Shell-states imajo običajno ugodne davčne zakonodaje z malo ali brez davčnega odtegljaja in njihovi davčni sporazumi pogosto zmanjšajo ali v celoti odpravijo davčni odtegljaj od dohodkov, ustvarjenih v drugih državah (Næss-Schmidt idr 2012). Zaradi tega so to zelo dobre lokacije za pranje denarja, kjer lahko dohodkovni tok iz drugih držav prečka te države in je preusmerjen v tretje države brez nikakršne ali z minimalno obdavčitvijo.

Ena največjih takšnih držav, Nizozemska, se nahaja ravno v Evropski uniji. Poleg tega so zelo pogosto omenjene države s takšnimi lastnostmi tudi Luksemburg, Belgija, Irska, Hong Kong,

Delaware (ZDA) in mnoge druge, ter tudi City of London (finančni center, mesto in okraj v mestu London) (Næss-Schmidt idr 2012). V dokumentarnem filmu *The Tax Free Tour* (2013) so ocenili, da se samo iz davčnih razlogov skozi Nizozemsko letno prelije okoli 11.000.000.000.000 evrov. Značilno za te države je, da imajo zelo razvite finančne sektorje z izkušnjami ljudi in nudijo visoko stopnjo tajnosti in nizko preglednost.

5.3 Davčna optimizacija

Næss-Schmidt idr. (2012) opredelijo davčno optimizacijo kot iskanje najboljše kombinacije med dejavniki posameznih davčnih sistemov, kot so na primer:

- različni koncepti davčnega odtegljaja;
- prednosti posameznih sporazumov o izogibanju dvojnega obdavčevanja;
- različne zakonodaje proti izogibanju davkom in prijazni odnosi do takšnega poslovanja.

Dve najbolj uporabljeni metodi za zmanjševanje davčnih bremen na mednarodni ravni sta po obsegu denarnih tokov uporaba transfernih cen in tanka kapitalizacija (Meerman 2013). Kot smo že omenili v prejšnjih točkah, je črta med davčnim načrtovanjem in nezakonitimi ravnanji zelo tanka. To velja še posebej za omenjeni strategiji, ki sta v veliko primerih nezakoniti, a kljub temu masovno zlorabljeni s strani velikih multinacionalk.

5.3.1 Transferne cene

V današnjem globaliziranem svetu je uporaba transfernih cen postala ena izmed najpomembnejših strategij multinacionalnih podjetij za nižanje davčnih obveznosti. Zaradi pomanjkanja regulatorja na odprtem trgu ostajajo odprte številne možnosti za ogromne davčne prihranke med povezanimi družbami in to posamezne vlade prikrajša za ogromno prihodkov iz vira davkov, saj to izkoriščajo predvsem velike multinacionalke (Næss-Schmidt idr. 2012).

Transferne cene same po sebi niso nezakonite in se pojavljajo vedno, kadar dve povezani podjetji trgujeta med seboj. Ker se ocenjuje, da več kot 60 % mednarodne trgovine poteka znotraj multinacionalne skupine družb in ne med ločenimi družbami, lahko zloraba tega instrumenta privede do davčnih evazij v zelo velikem obsegu (Neighbour 2008, 29).

Zaradi velike geografske prisotnosti določenih podjetij so bile transferne cene uvedene kot način razdelitve stroškov med različnimi podružnicami in oddelki ene družbe in dandanes so postale pomembno orodje pri nadzoru uspešnosti posameznih podružnic in oddelkov (Næss-Schmidt idr. 2012).

V teoriji naj bi bile vse transakcije med povezanimi podjetji zgolj na tržni osnovi, torej transferna cena med povezanimi podjetji se ne bi smela razlikovati od cene, če bi se ta

transakcija izvedla na prostem trgu. Praksa pa je precej drugačna in temeljna uporaba transfernih cen je prenos obdavčljivih dohodkov na podružnico v državi z ugodnejšo davčno zakonodajo. Rezultat je kumulativno zmanjšanje obdavčitve družbe in razporeditev davčnih bremen med vse vpletene države.

Zelo posplošen primer prakse je naslednji:

Družba A proda predmet s proizvodnimi stroški 50 evrov hčerinski družbi B za 60 evrov. Hčerinska družba B nato proda predmet na trgu za 100 evrov. Če vzamemo za primer, da je družba A v Belgiji, kjer je stopnja davka od dohodka 34 % in družba B v Bolgariji, kjer je stopnja 10 %, je situacija naslednja. Družba A po plačanem davku na 10 evrov dohodka beleži 6,6 evrov dobička, družba B pa na 40 evrov dohodka 36 evrov dobička. Skupno ustvarjeni dobiček znaša 42,6 evrov. V primeru, da bi predmet na trgu prodala družba A, bi dobiček znašal le 33 evrov od 50 evrov dohodka.

Ob pomanjkanju regulacije in nesoglasju mednarodne skupnosti si je zelo lahko predstavljati možnosti zlorabe tega instrumenta. Praksa je tako razširjena, da to izkoriščajo celo največje svetovne družbe. Apple se je na primer leta 2015 na sodišču poravnal z Italijo s plačilom 318 milijonov evrov za utajenih 880 milijonov evrov preko transfernih cen na območju Republike Italije (Worstell 2015).

5.3.2 Tanka kapitalizacija

Druga zelo razširjena metoda davčne optimizacije in predvsem zlorabe davčnega planiranja je tanka kapitalizacija. Tanka kapitalizacija na kratko pomeni, da ima družba previsoko stopnjo dolga v primerjavi s kapitalom (Næss-Schmidt idr. 2012). V slovenski zakonodaji je tanka kapitalizacija prisotna od leta 2005 in določa mejo za obseg posojil na štirikratnik kapitala družbe (Abanka 2014). Tako kot slovenska zakonodaja, tudi veliko drugih držav omogoča priznavanje plačanih obresti kot davčnih odhodkov. To je tudi razlog za načrtno prezadolževanje hčerinskih družb v odnosu do matične družbe ali obratno, saj višji dolgovi pomenijo višje davčno priznane odhodke in s tem nižanje davčne osnove.

V primeru, da posojilo presega štirikratnik kapitala, se obresti nad tem zneskom ne obravnavajo več kot davčno priznani odhodki, razen če družba uspe dokazati, da bi lahko takšno posojilo dobila tudi od nepovezane osebe. Pri posojilodajalcu se obresti gledajo kot dohodki, ki se skoraj v celoti izvzemajo iz davčne osnove (Abanka 2014).

Po svetu so meje za tanko kapitalizacijo oziroma priznavanje obresti kot davčnih odhodkov precej različne. V Avstraliji je meja na primer 3-kratnik kapitala prav tako na Japonskem, medtem ko je v Kanadi in v ZDA 1,5-kratnik kapitala.

Kot je razvidno so zadeve na nacionalni ravni dokaj dobro urejene in ne nudijo velikih možnosti za zlorabo, v mednarodnem prostoru pa uidejo izpod nadzora državnim organom. Mednarodne družbe že po definiciji delujejo na območju več držav in tako lahko z notranjim zadolževanjem zlorabijo več davčnih stopenj različnih držav.

Za primer lahko spet uporabimo družbo A v Belgiji s 34-odstotno davčno stopnjo od dohodka in hčerinsko družbo B, ki je tokrat v davčni oazi z 0-odstotno davčno stopnjo. Za poenostavitev sklepamo, da obe državi omogočata davčne olajšave na obresti in da je davčna stopnja na obresti enaka davčni stopnji od dohodka. Družba B torej posodi družbi A 100.000 evrov z ročnostjo 1 leto in obrestno mero 20 %. Zaradi 34-odstotne olajšave na plačane obresti in 0-odstotne davčne stopnje v državi posojilodajalke, bo skupina preko tanke kapitalizacije »ustvarila« 6800 evrov (34 % olajšave na račun 20.000 evrov plačanih obresti) čistega dobička več na vsakih posojenih 100.000 evrov.

Brez zakonskih omejitev glede tanke kapitalizacije je moč sklepati, da bi številne družbe bile vsaj navidezno prezadolžene in imele hčerinske družbe v davčnih oazah, ki bi služile kot banke.

5.4 Razvoj strategije in planiranje

Razvoj in izvedba mednarodne strategije davčnega planiranja je kompleksen problem, ki zahteva celovit pristop, ki upošteva številne medsebojne odvisnosti in poteka v več korakih.

Eicke (2009) v postopku s kratico »BASIC« predstavi pet bistvenih korakov za uspešen razvoj strategije za davčno planiranje:

- Benchmarking: V prvem koraku je treba analizirati davčno breme družbe in ga primerjati s podjetji, ki delujejo v istem sektorju. V drugem koraku je treba spremljati proizvodne dejavnosti in organizacijsko strukturo z namenom identifikacije možnih virov optimizacije. Sprotno spremljanje je nujno v spreminjajočem se poslovnem okolju, saj lahko le z zbiranjem informacij in opazovanjem sprememb v zakonodaji ter v strukturah konkurenčnih podjetij razvijamo nove rešitve.
- Analiza: Analiza se nanaša na ugotavljanje morebitnih izboljšav v davčnem upravljanju družbe. Treba je analizirati obseg možnih davčnih izboljšav in si zastaviti cilje. Ključno je identificirati vse dejavnike, ki vplivajo na davčno politiko družbe in dejavnike, na katere lahko vplivamo, ugotoviti interakcijo med domačo zakonodajo in tujimi zakonodajami ter upoštevati vse strateške odločitve, ki vplivajo na davčno planiranje ali bi bile prizadete s planiranjem.
- Strategija: razvoj strategije je ključni element vsakega mednarodnega načrtovanja. Zato mora biti strategija izdelana glede na tipologijo, namen in koncept optimizacije. Treba je postaviti časovne okvirje za implementacijo in jasno zastaviti cilje. Optimizacija je lahko le začasna in se dotika samo posameznih transakcij ali pa v celoti spremeni družbeno

strukturo in poslovni model. Konec koncev je dolgoročna strategija davčnega planiranja tesno povezana s strateškim razvojem družbe.

- Izvedba: Strategije in koncepte optimizacije je treba empirično aktivirati skozi proces implementacije. Odvisno od obsega optimizacije lahko izvedba prizadene le »papirno poslovanje« ali se loti spreminjanja organizacije in strukture družbe. V vsakem primeru mora biti izvedba v skladu s cilji in se čim manj vmešavati v tekoče posle.
- Skladnost: Zadnji korak je namenjen predvsem skrbi, da sta strategija in izvedba davčnega planiranja v skladu z zakonom in pravili proti izogibanju plačila davkov. Treba je tudi oceniti tveganje, saj obstajajo številne poti v davčnem planiranju in glede na nagnjenost davčnega zavezanca k tveganju se lahko hitro oddaljimo od zakonitih metod in praks.

6 PRAKTIČNI PRIMER OPTIMIZACIJE

Zadnji del naloge povzame vso doslej obravnavano teorijo z namenom raziskati in predstaviti praktični primer. S pomočjo mednarodnega okolja bomo prikazali optimizacijo distribucije dobička. Namen raziskave je analizirati davčne stopnje posameznih držav in predstaviti bistvene značilnosti z namenom lažjega razumevanja razlik obdavčevanja dobička in dividend med državami Evropske unije. Na podlagi zbranih podatkov bomo poiskali državo z davčno najbolj ugodnimi pogoji za vzpostavitev strukture z matično družbo in lastništvom v Sloveniji ter hčerinsko družbo v tujini. Kriteriji za izbiro se bodo naslanjali predvsem na stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb in davčnega odtegljaja. Pri tem bomo preverili tudi obstoj davčnih sporazumov s Slovenijo in izjeme po direktivi o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb.

Primer matične družbe v Sloveniji in hčerinske družbe v tujini je bil izbran zaradi ugotovljenega dejstva, da več kot 60 % svetovnih transakcij poteka znotraj povezanih družb. Poleg tega je primer zanimiv tudi za srednja in manjša podjetja, saj lahko s preišljeno lokalizacijo hčerinskih družb ali delokalizacijo družbe v celoti izkoristijo enake ugodnosti in zakonito zmanjšajo davčna bremena od ustvarjenih dohodkov.

6.1 Primerjalna analiza obdavčitev dividend v državah EU-28

Zaradi velikega števila alternativ pri iskanju potencialne rešitve smo se odločili raziskavo omejiti le na Evropsko unijo. Omejitev na Evropsko unijo je smiselna zaradi lahkega pridobivanja informacij in dokaj visoke stopnje harmonizacije davčnih predpisov in številnih mednarodnih sporazumov ter direktiv, ki omogočajo boljši pretok kapitala.

6.1.1 Področje zajemanja podatkov in kriteriji

Praktični primer temelji na posplošeni situaciji matičnega podjetja z lastništvom v Sloveniji in hčerinski družbi v tujini. Zaradi velikega števila možnih rešitev, kombinacij z različnimi državami in praksami, ki se gibljejo na meji z zakonom, je predstavljen primer zelo ne-agresivnega davčnega planiranja. Za namen naloge smo se zaradi velikega obsega spremenljivk in dejavnikov, ki vplivajo na odločitev v tem primeru, omejili le na stopnjo davka od dohodka pravnih oseb in stopnjo davčnega odtegljaja v Evropski uniji. Ob tem smo preverili tudi davčne stopnje po mednarodnih sporazumih o preprečevanju dvojnega obdavčevanja med posameznimi članicami in Slovenijo. Prav tako smo preverili možnost oprostitve davčnega odtegljaja po Direktivi o matičnih in hčerinskih družbah. Cilj je bil ugotoviti, katera država nudi najnižjo kombinacijo davka od dohodka in davčnega odtegljaja, da smo dobili okvirno oceno potencialnega obsega optimizacije pri mednarodni distribuciji dobička.

Davek od dohodka pravnih oseb

Davek od dohodka pravnih oseb je davek od dohodka, ki ga je podjetje doseglo v obdobju enega koledarskega leta ali v obdobju 12 mesecev, odvisno od zakonodaje. Pri določanju davčne osnove za obračun davka se upoštevajo prihodki in odhodki, ugotovljeni v izkazu poslovnega izida oziroma enakovrednemu poročilu, zmanjšani za vse zakonsko dovoljene olajšave in odbitke. Davki od dohodkov se precej razlikujejo od države do države. Nekatere države z nizkimi davki spodbujajo proizvodnjo in mednarodno konkurenčnost podjetij, druge pa z višjimi davki financirajo državni proračun in državljanom vsaj v teoriji nudijo več storitev.

V Evropski uniji se stopnje davka od dohodka pravnih oseb gibljejo od 10 % do skoraj 44 % za nekatere primere v Italiji.

Davčni odtegljaj

Davčni odtegljaj je davek, ki ga izplačevalec dividend ali drugih dohodkov obračuna ob izplačilu dohodka in ga vplača v imenu prejemnika dohodka. Tako kot ostali davki, tudi davčni odtegljaj financira državno potrošnjo in njegov obseg je odvisen od državne davčne politike.

Več kot polovica držav Evropske unije na dan pisanja naloge predvideva nično stopnjo davčnega odtegljaja. Nekatere imajo nično stopnjo kot splošno stopnjo, večina pa predvideva nično stopnjo odtegljaja le za izplačila znotraj EU.

Mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnemu obdavčevanju

Mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja so kot že obravnavano bilateralni ukrep za izogibanje dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja. Mednarodne pogodbe lahko omejijo obdavčitev določenih dohodkov in premoženja ali pa določijo priznanje dobropisa za davek, ki je bil plačan v drugi državi.

DRŽAVA	OBJAVA V URADNEM LISTU RS	DRŽAVA	OBJAVA V URADNEM LISTU RS
ALBANIJA	MP, št. 7/09	LITVA	MP, št. 27/01
ARMENIJA	MP, št. 3/11	LUKSEMBURG	MP, št. 6/02, 6/14
AVSTRICIJA	MP, št. 4/98, 22/062, 6/126	MADŽARSKA	MP, št. 16/05
AZERBAJDŽAN	MP, št. 8/12	MAKEDONIJA	MP, št. 6/99
BELGIJA	MP, št. 5/99	MALTA	MP, št. 9/03
BELORUSIJA	MP, št. 3/11	MOLDOVA	MP, št. 19/06
BOSNA IN HERCEGOVINA	MP, št. 19/06	NEMČIJA	MP, št. 22/06, 14/114
BOLGARIJA	MP, št. 12/04	NIZOZEMSKA	MP, št. 4/05
CIPER	MP, št. 3/11	NORVEŠKA	MP, št. 7/099
ČEŠKA	MP, št. 2/98	OTOK MAN	MP, št. 6/12
DANSKA	MP, št. 6/02	POLJSKA	MP, št. 23/97
ESTONIJA	MP, št. 11/06	PORTUGALSKA	MP, št. 19/03
FINSKA	MP, št. 12/04	REPUBLIKA KOREJA	MP, št. 16/05
FRANCIJA	MP, št. 4/05	ROMUNIJA	MP, št. 25/02
GRČIJA	MP, št. 6/02	RUSKA FEDERACIJA	MP, št. 11/96
GRUZIJA	MP, št. 12/13	SINGAPUR	MP, št. 16/10
HRVAŠKA	MP, št. 16/05	SLOVAŠKA	MP, št. 12/04
INDIJA	MP, št. 13/04	ŠPANIJA	MP, št. 6/02
IRAN	MP, št. 4/148	SRBIJA / ČRNA GORA	MP, št. 30/03
IRSKA	MP, št. 25/02	ŠVEDSKA	SFRJ-MP, št. 7/81
ITALIJA	MP, št. 8/02	ŠVICA	MP, št. 15/97, 5/137
ISLANDIJA	MP, št. 8/12	TAJSKA	MP, št. 12/04
IZRAEL	MP, št. 15/07	TURČIJA	MP, št. 8/02
KANADA	MP, št. 6/01	UKRAJINA	MP, št. 12/04
KATAR	MP, št. 16/10	UZBEKISTAN	MP, št. 12/13
KITAJSKA	MP, št. 13/95	VELIKA BRITANIJA IN SEVERNA IRSKA	MP, št. 12/08
KOSOVO	MP, št. 16/13	ZDA	MP, št. 10/01
KUVAJT	MP, št. 16/10	ZDRUŽENI ARABSKI EMIRATI	MP, št. 6/14
LATVIJA	MP, št. 25/02		

Slika 1: Preglednica slovenskih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja

Vir: Ministrstvo za finance 2016b.

Slovenija ima na dan 1. 8. 2016 57 aktivnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja z drugimi državami. Med temi so vse države Evropske unije in vse svetovne velesile. Kljub relativno velikemu številu pogodb, jih je precej že zastarelih. Kot bomo videli v nadaljevanju je precej držav v zadnjih nekaj letih svoje davčne zakone spremenilo in v nekaj primerih je splošna stopnja davčnega odtegljaja po novi zakonodaji nižja od predvidene v bilateralnem sporazumu. V takšnih primerih velja nižja stopnja, torej splošna stopnja davčnega odtegljaja.

6.1.2 Zbiranje podatkov in primerjava

Pri zbiranju podatkov o davčnih stopnjah smo zaradi velikega števila spremenljivk že pri posameznih državah postavili omejitve, ki so skladne s preučevanim primerom. Večina evropskih držav ima v domači zakonodaji in v mednarodnih sporazumih predvidene minimalne lastniške deleže v kapitalu družbe z namenom ustrežanja nižjim stopnjam davčnega odtegljaja. Prav tako imajo nekatere časovne omejitve glede lastništva.

Za potrebe našega primera bomo upoštevali, da je slovenska pravna oseba 100-odstotna lastnica hčerinske družbe v drugi državi Evropske unije in da je lastništvo dolgoročno. Glede na lastniško strukturo v preučevanem primeru bo prenos dobička izveden v skladu z Direktivo Sveta EU o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic. Dobiček bo torej prenesen v vsakem primeru brez plačila davčnega odtegljaja.

Preglednica 1: Davčne stopnje v EU-28

	Davek od dohodka pravnih oseb v %	Davčni odtegljaj na dividende v %	Odtegljaj po sporazumu s Slovenijo v %	Oprostitev odtegljaja po direktivi 2003/123/EC
1. Avstrija	25,0	27,5	5,0	da
2. Belgija	36,9	27,0	5,0	da
3. Bolgarija	10,0	5,0 (0,0)	0,0	da
4. Ciper	12,5	0,0	0,0	da
5. Češka	19,0	15,0 (0,0)	5,0	da
6. Danska	22,0	27,0 (0,0)	5,0	da
7. Estonija	20,0	0,0	5,0	da
8. Finska	20,0	20,0	5,0	da
9. Francija	36,9	30,0	0,0	da
10. Grčija	29,0	10,0	10,0	da
11. Hrvaška	20,0	12,0	5,0	da
12. Irska	12,5 / 25,0	20,0 (0,0)	5,0	da
13. Italija	27,5 / 38,0 + 3,9 do 5,9	26,0 (1,375)	5,0	da
14. Latvija	15,0	0,0	5,0	da
15. Litva	15,0	15,0 (0,0)	5,0	da
16. Luksemburg	19,2	15,0 (0,0)	5,0	da
17. Madžarska	10,0 / 19,0	0,0	5,0	da
18. Malta	35,0	0,0	0,0	da
19. Nemčija	30,0 do 33,0	25,0	5,0	da
20. Nizozemska	25,0	15,0	5,0	da
21. Poljska	19,0	19,0	5,0	da
22. Portugalska	21,0 do 29,5	25,0	5,0	da
23. Romunija	16,0	5,0	5,0	da
24. Slovaška	22,0	0,0	5,0	da
25. Slovenija	17,0	15,0	/	da
26. Španija	25,0	19,0 (0,0)	5,0	da
27. Švedska	22,0	30,0 (0,0)	5,0	da
28. Združeno Kraljestvo	20,0	0,0	0,0	da

Preglednica 1 prikazuje podatke o davčnih stopnjah in implementaciji Direktive o matičnih in hčerinskih družbah za vse države Evropske unije.

Drugi stolpec Preglednice 1 prikazuje stopnje davka od dohodka pravnih oseb. Vse navedene stopnje so efektivne in ne nominalne. Efektivne davčne stopnje se v mnogo državah razlikujejo od nominalnih, ker imajo ponekod svoj posebni davek od dohodkov tudi regije, občine in ostali upravni organi. V primeru Irske in Madžarske sta davčni stopnji različni glede na tip dejavnosti v prvem primeru in glede na obseg dohodkov v drugem primeru.

Tretji stolpec prikazuje splošne stopnje davčnega odtegljaja na izplačane dividende. Vrednosti v oklepajih so stopnje odtegljaja za izplačila dividend v državo Evropske unije. Vidimo, da se je že več kot polovica držav članic odločila za ukinitvev davčnega odtegljaja za izplačilo znotraj Evropske unije in tako učinkovito preprečujejo vsaj pravno dvojno obdavčitev.

Tretji stolpec prikazuje stopnje davčnega odtegljaja po sporazumih med Slovenijo in ostalimi državami članicami. Vidimo razlike med stopnjo, predvideno v sporazumu, in trenutno veljavnimi stopnjami v lokalnih zakonodajah. V primeru držav, ki so davčni odtegljaj popolnoma ukinile, kot so Latvija, Estonija, Madžarska in Slovaška, se izplačila dividend izvedejo brez davčnega odtegljaja na izvoru, ne glede na sporazum. Enako velja za države, ki predvidevajo nično stopnjo odtegljaja za izplačila znotraj Evropske unije.

Pri izbiri države članice za izvedbo primerjave na primeru imamo več možnosti, saj ima 7 držav v tabeli nižje davke od dohodkov kot Slovenija. Med državami EU-28 ima 15 držav nično stopnjo davčnega odtegljaja na izplačila dividend znotraj Evropske unije. Z vsemi državami EU-28 ima Slovenija podpisane sporazume o preprečevanju dvojnega obdavčevanja in vse so implementirale Direktivo o matičnih in odvisnih družbah. Za primerjavo bomo predstavili obdavčitev v državah EU-28 na primeru davčne osnove 1.000.000 evrov.

Preglednica 2: Bolgarija, Madžarska, Ciper, Irska

	Davek od dohodka pravnih oseb v %	Davčna osnova v evrih	Znesek davka od dohodka v evrih	Čisti dobiček v evrih	Oprostitev odtegljaja po direktivi 2003/123/E C	Izplačilo v dividendah v evrih	Davčna izguba v % (osnova je 10 %)
Bolgarija	10,0	1.000.000	100.000	900.000	da	900.000	/
Madžarska	10,0	1.000.000	100.000	900.000	da	900.000	/
Ciper	12,5	1.000.000	125.000	875.000	da	875.000	-2,78
Irska	12,5	1.000.000	125.000	875.000	da	875.000	-2,78

Države iz prve skupine nudijo najnižje davčne stopnje za obdavčevanje dohodkov v Evropi. Z nizkimi obdavčitvami dohodkov skušajo privabiti svež kapital in nuditi davčno ugodno okolje za svoja podjetja. V skupini je kot davčna oaza najbolj znan Ciper, ki skupaj z Irsko kljub

nizki davčni stopnji ustvarja velike davčne prihodke zaradi velikega števila registriranih podjetij (Eurostat 2016). Madžarska in Bolgarija sta državi, ki spadata med najslabše razvite države EU, saj sta na dnu lestvice bruto domačega proizvoda na prebivalca v EU (Eurostat 2016). Kljub temu pa sledita vzoru prej omenjenih držav in hkrati nudita cenejše okolje za poslovanje.

Preglednica 3: Latvija, Litva, Romunija, Slovenija, Češka, Poljska, Estonija, Hrvaška, Slovaška

	Davek od dohodka pravnih oseb v %	Davčna osnova v evrih	Znesek davka od dohodka v evrih	Čisti dobiček v evrih	Oprostitev odtegljaja po direktivi 2003/123/E C	Izplačilo v dividendah v evrih	Davčna izguba v % (osnova je 10 %)
Latvija	15,0	1.000.000	150.000	850.000	da	850.000	-5,56
Litva	15,0	1.000.000	150.000	850.000	da	850.000	-5,56
Romunija	16,0	1.000.000	160.000	840.000	da	840.000	-6,67
Slovenija	17,0	1.000.000	170.000	830.000	da	830.000	-7,78
Češka	19,0	1.000.000	190.000	810.000	da	810.000	-10,00
Poljska	19,0	1.000.000	190.000	810.000	da	810.000	-10,00
Estonija	20,0	1.000.000	200.000	800.000	da	800.000	-11,11
Hrvaška	20,0	1.000.000	200.000	800.000	da	800.000	-11,11
Slovaška	22,0	1.000.000	220.000	780.000	da	780.000	-13,33

V drugi skupini držav so države, ki po razvitosti spadajo pod povprečje Evropske unije in nudijo povprečno davčno okolje (Eurostat 2016). Zanimivi sta predvsem Latvija in Litva, ki nudita najnižji davčni stopnji od dohodkov pravnih oseb v skupini in sta v celoti odpravili davčne odtegljaje pri distribuciji dividend znotraj Evropske unije. Naštete države bistveno ne izstopajo kot davčno zanimive države, so pa zaradi podpovprečne razvitosti in nizkih cen delovne sile zanimive za širitev tujih podjetij in investicije.

Preglednica 4: Luksemburg, Finska, Združeno Kraljestvo, Danska, Švedska, Avstrija, Nizozemska

	Davek od dohodka pravnih oseb v %	Davčna osnova v evrih	Znesek davka od dohodka v evrih	Čisti dobiček v evrih	Oprostitev odtegljaja po direktivi 2003/123/EC	Izplačilo v dividendah v evrih	Davčna izguba v % (osnova je 10 %)
Luksemburg	19,2	1.000.000	192.200	807.800	da	807.800	-10,24
Finska	20,0	1.000.000	200.000	800.000	da	800.000	-11,11
Združeno Kraljestvo	20,0	1.000.000	200.000	800.000	da	800.000	-11,11
Danska	22,0	1.000.000	220.000	780.000	da	780.000	-13,33
Švedska	22,0	1.000.000	220.000	780.000	da	780.000	-13,33
Avstrija	25,0	1.000.000	250.000	750.000	da	750.000	-16,67
Nizozemska	25,0	1.000.000	250.000	750.000	da	750.000	-16,67

Tretja skupina predstavlja najbolj razvite države Evropske unije, ki se kljub razvitosti po davčnih stopnjah bistveno ne oddaljujejo od povprečja EU. Naštete države zasedajo prva mesta v Evropski uniji po bruto domačem proizvodu na prebivalca (Eurostat 2016). Davčne stopnje za obdavčitev dohodkov se od najnižjih v Evropski uniji razlikujejo za največ 15 odstotnih točk in na prvi pogled te države niso zanimive kot kandidatke za davčno optimizacijo. Zaradi specifičnih zakonodaj in razvitih bančnih sistemov pa so predvsem Luksemburg, Nizozemska in Združeno Kraljestvo zanimive za holdinške lastniške strukture in strukture z uporabo davčnih oaz.

Preglednica 5: Portugalska, Španija, Grčija, Italija

	Davek od dohodka pravnih oseb v %	Davčna osnova v evrih	Znesek davka od dohodka v evrih	Čisti dobiček v evrih	Oprostitev odtegljaja po direktivi 2003/123/EC	Izplačilo v dividendah v evrih	Davčna izguba v % (osnova je 10 %)
Portugalska	22,5	1.000.000	225.000	775.000	da	775.000	-13,89
Španija	25,0	1.000.000	250.000	750.000	da	750.000	-16,67
Grčija	29,0	1.000.000	290.000	710.000	da	710.000	-21,11
Italija	31,4	1.000.000	314.000	686.000	da	686.000	-23,78

Četrta skupina predstavlja države z najslabšo kombinacijo ekonomskih kazalnikov in davčnih stopenj. Naštete države so bile med najbolj prizadetimi v finančni krizi leta 2008 in se še vedno borijo z največjo brezposelnostjo v Evropi. Vse omenjene države imajo težave s prezadolženostjo in financiranjem javnega sektorja. Poleg tega so po davku od dohodkov med

najmanj ugodnimi v Evropski uniji in kljub številnim reformam za spodbujanje gospodarstva niso primerne za uporabo na našem primeru (Eurostat 2016).

Preglednica 6: Nemčija, Malta, Belgija, Francija

	Davek od dohodka pravnih oseb v %	Davčna osnova v evrih	Znesek davka od dohodka v evrih	Čisti dobiček v evrih	Oprostitev odtegljaja po direktivi 2003/123/E C	Izplačilo v dividendah v evrih	Davčna izguba v % (osnova je 10 %)
Nemčija	33,0	1.000.000	330.000	670.000	da	670.000	-25,56
Malta	35,0	1.000.000	350.000	650.000	da	650.000	-27,78
Belgija	36,9	1.000.000	369.000	631.000	da	631.000	-29,89
Francija	36,9	1.000.000	369.000	631.000	da	631.000	-29,89

V zadnji skupini so države z najvišjimi davčnimi stopnjami v Evropski uniji. Nemčija in Francija po absolutnem obsegu bruto domačega proizvoda zasedata prvo in tretje mesto v Evropski uniji (Eurostat 2016). Malta je poseben primer v skupini, ker spada v podpopravčno razvite evropske države in ima kljub temu skoraj najvišji davek od dohodkov pravnih oseb v Evropi. Malta podobno kot Ciper skuša s pomočjo davčne zakonodaje dohiteti bolj razvite države, ampak so davčne ugodnosti namenjene predvsem rezidentom.

6.1.3 Sklep

Irska in Ciper imata 12,5-odstotno stopnjo davka na dohodke pravnih oseb, ki je druga najnižja v Evropi. Bolgarija in Madžarska imata najnižjo davčno stopnjo od dohodkov pravnih oseb, in sicer 10 %. Malta pa je kot specifični primer z dokaj visoko splošno davčno stopnjo primerna za ladjarsko oziroma transportno dejavnost, ker za to kategorijo nudi nično stopnjo davka od dohodkov in prav tako ne predvideva davčnega odtegljaja.

Izbira države za izvedbo planiranja logično ne more temeljiti le na obsegu stopnje davka od dohodka. Vsaj v primeru, če gre za zakonito in legitimno dejavnost je treba upoštevati bistveno več dejavnikov, ki bodo vplivali na izbiro lokacije. Cilj naloge pa je le dokazati, da je že na evropskem trgu mogoče priti do davčnih prihrankov pri izplačevanju dobička. Zato bomo kot primer izbrali Madžarsko, ker poleg Bolgarije nudi najnižjo davčno stopnjo v EU in v nobenem primeru ne predvideva davčnega odtegljaja. Poleg tega je Madžarska oddaljena manj kot 350 km od katere koli točke v Sloveniji.

6.2 Predstavitev primera

Primer temelji na gospodarski družbi v Sloveniji, z lastništvom v Sloveniji, ki želi optimizirati obdavčitev in distribucijo dobička. Predpostavljamo, da to želi doseči preko hčerinske družbe v drugi državi EU, v kateri bo slovenska družba 100-odstotna lastnica.

Za primer vzamemo slovensko podjetje, ki se ukvarja s trgovino in je v 100-odstotni lasti slovenskega rezidenta. Podjetje želi razširiti svojo dejavnost s proizvodnjo in to želi storiti preko novoustanovljene družbe. Za prikaz razlike v obdavčitvi in pogojih bo predstavljen primer s strukturo v celoti v Sloveniji in primer s hčerinsko družbo v drugi državi članici EU, Madžarski.

Ker primer temelji na matični družbi v Sloveniji in hčerinski družbi na Madžarskem, je v vsakem primeru izplačilo delnic oproščeno plačila davčnega odtegljaja, ker to predvideva Direktiva Sveta EU o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic. Lastniška struktura bo ustrezala pogoju 10-odstotnega lastništva matične družbe v hčerinski družbi, ker bo matična družba 100-odstotna lastnica hčerinske družbe.

Primer ni podvržen sankcijam pod zakonodajo o Kontroliranih tujih družbah, ker je struktura postavljena v celoti znotraj Evropske unije in Madžarska ni na »črnem« seznamu držav Ministrstva za Finance, kljub temu da ima 10-odstotno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb. V 24. členu ZDDPO-2 je namreč določeno, da se prejete dividende izvzamejo iz davčne osnove prejemnika le, če je izplačevalec iz države, kjer nominalna stopnja obdavčitve dobička družb ni nižja od 12,5 %. To pa ne velja za države članice EU, kar nam omogoča najnižjo zakonsko možno obdavčitev in še vedno izvzem prejetih dividend iz davčne osnove matične družbe.

Kljub zmanjšanju davka od dohodka s pomočjo hčerinske družbe v tujini in oprostitvi plačila davčnega odtegljaja v Sloveniji velja sistem dvojne obdavčitve dohodkov. V tem primeru se učinkovito izognemo pravni dvojni obdavčitvi, ker isti dohodek ne bo s primerljivimi davki obdavčen v dveh državah, bo pa še vedno podvržen ekonomski dvojni obdavčitvi. Dohodek bo ob distribuciji delničarju obdavčen tudi v Sloveniji v skladu s 32. členom Zakona o dohodnini, ki določa, da so udeležbe pri dobičku ob distribuciji fizičnim osebam obdavčene z 25-odstotno dohodnino od dohodkov iz kapitala. Isti dohodek bo tako obdavčen z davkom od dohodkov pravnih oseb na Madžarskem in z dohodnino v Sloveniji.

6.2.1 Davčno breme v Slovenskem scenariju

Za začetek bomo primer postavili v celoti v Slovenijo. Torej bo novoustanovljena družba registrirana v Sloveniji in ves pretok dohodkov bo izveden znotraj Republike Slovenije.

Lastnik matičnega podjetja je fizična oseba, ki je slovenski državljan in rezident Republike Slovenije.

Poslovodstvo hčerinske družbe se odloči, da ves ustvarjeni čisti dobiček izplača matični družbi in poslovodstvo matične družbe se prav tako odloči, da ves ustvarjeni čisti dobiček izplača lastniku.

Zaradi poenostavitve primera smo upoštevali, da je ves ustvarjeni dobiček hčerinske družbe hkrati davčna osnova za obračun davka od dohodka in da ni olajšav ter ni davčno nepriznanih odhodkov.

Preglednica 7: Hčerinska družba v Sloveniji (primer Slovenija)

Davčna osnova	1.000.000 evrov
Davek od dohodka pravnih oseb (17 %)	170.000 evrov
Čisti dobiček	830.000 evrov
Za izplačilo v dividendah	830.000 evrov

Hčerinska družba v Sloveniji bo obdavčena skladno s slovensko zakonodajo in davkom od dohodka pravnih oseb, ki znaša 17 % od davčne osnove. Čisti dobiček tako znaša 830.000 evrov in bo v celoti izplačan matični družbi v Sloveniji.

70. člen Zakona o dohodku pravnih oseb določa, da dividende, izplačane slovenski pravni osebi, niso podvržene plačilu davčnega odtegljaja in 24. člen določa, da se prejete dividende izvzamejo iz davčne osnove prejemnika, če je ta zavezanec za plačilo davka. Matični družbi bo torej izplačan celotni čisti dobiček.

Matična družba je prav tako ustvarila 1.000.000 evrov lastnega dohodka in prejela 830.000 evrov izplačanega dobička v obliki dividend od hčerinske družbe, ki bodo izvzete iz davčne osnove.

Preglednica 8: Matična družba v Sloveniji (primer Slovenija)

Poslovni izid (dobiček)	1.830.000 evrov
Prejete dividende	830.000 evrov
Davčna osnova	1.000.000 evrov
Davek od dohodka pravnih oseb (17 %)	170.000 evrov
Čisti dobiček	1.660.000 evrov

Po plačanem davku od dohodka na davčno osnovo, matično podjetje beleži 1.660.000 evrov čistega dobička. Matično podjetje bo prav tako izplačalo ves dobiček lastniku, ki pa je v tem primeru fizična oseba in slovenski državljan.

Preglednica 9: Lastnik (primer Slovenija)

Čisti dobiček matične družbe	1.660.000 evrov
Dohodnina (25 %)	415.000 evrov
Za izplačilo v dividendah	1.245.000 evrov

Ob izplačilu dividend lastniku bo matična družba obračunala 25 % dohodnine od dohodkov iz kapitala v skladu 132. členom Zakona o dohodnini in to bo tudi dokončen davek. Lastniku ne bo treba vključiti dividende v izračun dohodnine, saj je davek plačan že na viru ob izplačilu.

6.2.2 Davčno breme v mednarodnem scenariju

V tem primeru bo novoustanovljena družba registrirana na Madžarskem. Novoustanovljena hčerinska družba bo ves čisti dobiček izplačala slovenski matični družbi in ta bo prav tako ves čisti dobiček izplačala lastniku kot fizični osebi.

Tudi v tem primeru bomo upoštevali, da je ves ustvarjeni dobiček hčerinske družbe hkrati davčna osnova za obračun davka od dohodka in da ni olajšav ter ni davčno nepriznanih odhodkov.

Preglednica 10: Hčerinska družba na Madžarskem (primer Madžarska)

Poslovni izid (dobiček)	1.000.000 evrov
Davčna osnova	1.000.000 evrov
Davek od dohodka pravnih oseb (10 %)	100.000 evrov
Čisti dobiček	900.000 evrov
Za izplačilo v dividendah	900.000 evrov

Pomembno je izpostaviti, da Madžarska 10-odstotna davčna stopnja velja le do dohodkov v višini 500 milijonov forintov, kar je nekaj več kot 1.600.000 evrov. Nad tem zneskom je bolje iskati alternative v drugih državah, saj se davčna stopnja povzpne na 19 %.

Hčerinska družba na Madžarskem bo obdavčena skladno z zakonodajo in davkom od dohodka pravnih oseb, ki znaša 10 % od davčne osnove. Čisti dobiček tako znaša 900.000 evrov in bo v celoti izplačan matični družbi v Sloveniji.

Po 24. členu ZDDPO-2 so dividende izplačane s strani davčnega rezidenta države članice EU, izvzete iz davčne osnove prejemnika v Sloveniji. Prenos dobička je izveden tudi brez plačila davčnega odtegljaja, ker ga madžarska zakonodaja ne predvideva. Enako pa bi bilo tudi po Direktivi o matičnih in hčerinskih družbah, saj ima matična družba 100-odstotni delež v madžarski družbi.

Preglednica 11: Matična družba v Sloveniji (Primer Madžarska)

Poslovni izid (dobiček)	1.900.000 evrov
Prejete dividende	900.000 evrov
Davčna osnova	1.000.000 evrov
Davek od dohodka pravnih oseb (17 %)	170.000 evrov
Čisti dobiček	1.730.000 evrov

Po plačnem davku od dohodka na davčno osnovo matično podjetje beleži 1.730.000 evrov čistega dobička, kar je 70.000 evrov oziroma 4,22 % več kot v prvem primeru.

Preglednica 12: Lastnik (primer Madžarska)

Čisti dobiček matične družbe	1.730.000 evrov
Dohodnina (25 %)	432.500 evrov
Za izplačilo v dividendah	1.279.500 evrov

Ob izplačilu dividend lastniku bo matična družba obračunala 25 % dohodnine od dohodkov iz kapitala. Tokrat pa bo lastnik ob izplačilu dividend prejel 34.500 evrov več kot v prvem primeru.

Vsak prihranjeni odstotek dohodka predstavlja dodatne koristi delničarju in potencialno povečuje konkurenčnost podjetja.

7 ZAKLJUČEK

V globaliziranem in vse bolj konkurenčnem poslovnem okolju se morajo podjetja zelo hitro odzivati na spremembe in kar se da optimizirati poslovanje, da bi ostala na trgu. Ker je dobiček osnovni kazalnik uspešnega poslovanja, je za podjetja nujno v sklop strateškega planiranja vključiti tudi mehanizme davčnega planiranja, ki pripomorejo k znižanju davčnega bremena tako doma, kot v tujini.

Z davčnim planiranjem je mogoče skladno z zakonom doseči znižanje plačila davka v okviru nacionalne in mednarodne zakonodaje. Zaradi še vedno prisotne davčne konkurence in velikih razlik v obdavčevanju dohodkov že na območju Evropske unije je predvsem zanimiv prenos poslovanja in ustanavljanje družb v tujini. Pravne osebe imajo večinoma z ustavo zagotovljene pravice do svobodne gospodarske pobude in imajo prosto izbiro načina poslovanja s tujino. Mednarodno davčno planiranje tako postaja vse bolj pogosto orodje za optimizacijo davčnih bremen.

Kljub temu da mednarodno davčno planiranje ni nezakonito in zakonsko gledano ni sporno, tudi če je zniževanje davkov glavni motiv za izbiro določene oblike poslovanja, ima takšno ravnanje dve plati. Čeprav je zelo cenjeno s strani davkoplačevalcev, je na drugi strani zelo zavirano s strani vlad posameznih držav. Gospodarske družbe skušajo z uporabo mednarodnih struktur, selitve podjetij in mednarodne distribucije dohodkov doseči svoj cilj maksimiranja dobička. Vladni organi posameznih držav pa se na enak način trudijo povečati davčne prihodke, predvsem tiste iz gospodarskega sektorja, in se borijo proti odtoku kapitala v tujino. Kljub poslovnim svoboščinam je pri davčnem planiranju treba ostati strogo v zakonskih okvirih in upoštevati tudi etična in moralna načela, saj je meja med zakonitimi davčnimi prihranki in sankcijami zaradi evazije zelo tanka. V tem kontekstu se pojavi tudi vprašanje, ali je izkoriščanje zakonskih praznin in interakcije različnih zakonodaj družbeno sprejemljivo, saj tako ostane država brez dela sredstev za financiranje javne infrastrukture in izvajanje storitev.

Ker so stroški povezani s selitvijo kapitala v tujino visoki in selitev zahteva veliko pravnih in tehničnih znanj, se za mednarodne strukture odločajo predvsem velika podjetja, ki z izogibanjem plačila davka v matični državi povzročajo veliko davčno neenakopravnost in preložijo breme financiranja javnega proračuna na manj mobilne davkoplačevalce. Ravno zaradi tega je v zadnjih desetletjih večina truda Evropske unije in OECD-ja namenjenega boju proti spornim praksam velikih multinacionalk. Kljub številnim direktivam za harmonizacijo davčnih ureditev znotraj Evropske unije obstajajo še vedno velike razlike med obdavčevanjem dohodkov in predvsem med davčnimi stopnjami posameznih članic. Države z visoko obdavčitvijo dohodkov izgubljajo dohodke zaradi selitve podjetij in tako še dodatno povečujejo davčne obremenitve. Države z nizko davčno stopnjo pa privabljajo svež kapital in tako povečujejo svoj proračun. Davčna konkurenca je dvorezni meč, saj dolgoročno spodbuja harmonizacijo davčnih osnov med državami in sili javno upravo k učinkovitejši potrošnji, na

drugi strani pa kratkoročno povzroča luknje v proračunu posameznih držav. Evropska unija se zavzema za integracijo skupnega trga in prost pretok kapitala znotraj unije.

Pri pretoku kapitala pa obstajajo še vedno nekatere ovire. To je očitno predvsem pri čezmejni distribuciji dohodkov, ker je fiskalna politika v izključni domeni vsake članice. Določena stopnja harmonizacije je bila sicer sprejeta, ampak še vedno ostajajo pomembne razlike, ki lahko vodijo do dvojnega obdavčevanja dohodkov. Pri mednarodni distribuciji dobička oziroma distribuciji dividend je ekonomska obdavčitev skoraj neizogibna. To pomeni, da je dohodek najprej obdavčen na ravni družbe in kasneje še na ravni delničarja. Večje težave povzroča pravna dvojna obdavčitev, kjer je dohodek obdavčen na ravni iste osebe v državi izvora z davčnim odtegljajem in v državi rezidentstva z na primer dohodnino. V ta namen države sklepajo mednarodne pogodbe o preprečevanju dvojnega obdavčevanja, s katerimi bolj ali manj učinkovito kljubujejo težavi in hkrati zaradi izmenjave informacij postavljajo omejitve agresivnim metodam davčnega planiranja in predvsem davčnim utajam. Sporazumi predvidevajo izvzetje oziroma oprostitve davčnega odtegljaja pri prenosu dobička v tujino ali pa davčni dobropis v državi rezidentstva.

Za potrebe praktičnega prikaza čezmejnega prenosa dobičkov smo se omejili na enostavno strukturo z matično in hčerinsko družbo v različnih državah članicah in za kriterij izbire uporabili le dve spremenljivki: davek od dohodkov pravnih oseb in davčni odtegljaj. Prikazali smo, da znotraj Evropske unije obstajajo razlike v davčnih stopnjah in zakonodajah, ki brez kompleksnih shem omogočajo družbam delno razbremenitev davčnih obveznosti.

Kot pa je bilo ugotovljeno v raziskavi davčnih stopenj na območju EU-28, je že več kot polovica članic ukinila davčne odtegljaje pri mednarodni distribuciji dobička in tako v veliko primerih izboljšala pogoje, določene v mednarodnih pogodbah. V primeru matičnih in hčerinskih družb v različnih državah članicah pa je transakcija v sklopu Direktive o matičnih in hčerinskih družbah vedno oproščena davčnega odtegljaja na viru in izvzeta iz davčne osnove družbe prejemnice, kar zelo izboljša pogoje za investicije v tujino in za osnovne oblike mednarodnih davčnih optimizacij. Ugotovljeno je bilo, da so tudi učinkovite davčne stopnje od dohodkov znotraj Evropske unije zelo različne in se gibljejo od 10 % vse do preko 40 %. V primeru, da se nahajamo v državi z visoko stopnjo davka od dohodkov in je naš kapital dovolj mobilan, obstajajo številne možnosti za davčne prihranke že znotraj Evropske unije.

Da se dejanski davčni prihranki v mednarodni strukturi realizirajo, pa so potrebni dokaj visoki letni prihodki za kritje s tem povezanih stroškov. Slovenija je trenutno med državami EU z nižjimi stopnjami davka od dohodkov pravnih oseb in se od najugodnejših držav v EU razlikuje le za 7 odstotnih točk. Če upoštevamo še slovensko 25-odstotno dohodninsko stopnjo na izplačane dividende fizičnim osebam, je na nivoju fizične osebe oziroma delničarja učinkovita razlika še manjša. V primeru distribucije madžarskih dividend slovenskemu delničarju, bodisi preko slovenske matične družbe bodisi neposredno iz madžarske družbe, je učinkovito davčno breme na

realiziran dohodek 32,5 %. V primeru distribucije dividend v celoti znotraj Slovenije je efektivno davčno breme 37,75 %. V vsakem primeru prihranek ni zanemarljiv in v državah z višjimi davčnimi stopnjami je razlika še večja. V obravnavanem primeru smo sklepali, da je lastnik strukture oziroma delničar slovenski rezident. Če postane rezidentstvo spremenljivka, so možnosti davčnih prihrankov občutno večje, saj so že na območju Evropske unije države, ki nudijo 0-odstotno obdavčitev prejetih dividend.

LITERATURA IN VIRI

- Abanka. 2014. *Tanka kapitalizacija*.
[Http://www.abanka.si/sys/cmspage.aspx?MapaId=108024](http://www.abanka.si/sys/cmspage.aspx?MapaId=108024) (1. 8. 2016).
- Arnold, Brian J. in James R. Wilson. 2014. SPP Research Papers. *Aggressive international tax planning*. Calgary: University of Calgary.
- Biswas, Rajiv. 2002. *International Tax Competition: Globalisation and Fiscal sovereignty*. London: Commonwealth Secretariat.
- Blanchard, Olivier in David R. Johnson. 2013. *Macroeconomics*. New Jersey: Pearson.
- Chinellato, Gianfranco. 2007. *Codificazione tributaria e abuso del diritto*. Padova: Cedam.
- Clayman, Michelle R., Martin S. Fridson in George H. Troughton. 2012. *Corporate finance*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Direktiva Sveta 2011/96/EU o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic. *Uradni list EU*, št. L 345/8.
- Direktiva Sveta 2014/86/EU o spremembi Direktive 2011/96/EU o skupnem sistemu obdavčitve matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic. *Uradni list EU*, št. L 219/40.
- Dolenc, Primož in Igor Stubelj. 2011. *Poslovne finance s praktičnimi primeri*. B. k.: Samozaložba.
- Drobnič, Nada. 2008. *Davčno načrtovanje in optimiranje čezmejnih naložb*. Maribor: Davčni inštitut.
- Eicke, Rolf., 2009. *Tax Planning with Holding Companies – Repatriation of US Profits from Europe*. London: Kluwer Law.
- EUR Lex. 2016. *Common taxation of parent companies and their subsidiaries*. [Http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A126037](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A126037) (1. 8. 2016).
- Evropska Komisija. 2004. *Taxation papers: European Tax Survey*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Evropska komisija. 2016a. *Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)*.
[Http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/common_tax_base/index_en.htm](http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/common_tax_base/index_en.htm) (1. 8. 2016).
- Evropska komisija. 2016b. *Parent companies and their subsidiaries in the European Union*.
[Http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/parents-subsidiary_directive/index_en.htm](http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/parents-subsidiary_directive/index_en.htm) (1. 8. 2016).
- Evropska komisija. 2016c. *The EU single market*. [Http://ec.europa.eu/internal_market/](http://ec.europa.eu/internal_market/) (1. 8. 2016).
- Eurostat. 2016. *Europe in figures – Eurostat yearbook*. [Http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Europe_in_figures_-_Eurostat_yearbook](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Europe_in_figures_-_Eurostat_yearbook) (1. 8. 2016).
- Farrar, Donald E. in Lee L. Selwyn. 1967. Taxes, corporate financial policy and return to investors. *National Tax Journal* 20: 444–462.
- Finančni slovar. 2016. Vstopna stran. [Http://www.financnislovar.com/](http://www.financnislovar.com/) (1. 8. 2016).
- Frankfurter, George M., Bob G. Wood in James Wansley. 2003. *Dividend policy, Theory and practice*. San Diego: Academic Press.

- French Council of Economic Analysis. 2014. *Tax Harmonization in Europe: Moving Forward*. Pariz: Christine Carl.
- Gordon, Myron J. 1994. *Finance, Investment and Macroeconomics: The Neoclassical and a Post Keynesian Solution*. Hants: Edward Elgar Publishing Company.
- Graham, Benjamin in David L. Dodd. 1934. *Security Analysis*. New York: Whittlesey House.
- Hadnum, Lee. 2007. *Non-Resident & Offshore Tax Planning*. Kirkcaldy: Taxcafe.
- Helminen, Marjaana. 2010. *International tax law concept of dividend*. London: Kluwer Law.
- Kranjec, Marko. Obdavčenje dividend fizičnih oseb: zasnova, problemi in rešitve. *Revizor – Slovenski inštitut za revizijo* 2 (5): 31-43.
- Lintner, John. 1956. The distribution of incomes of corporations among dividends, retained earnings and taxes. *American Economic Review* 46: 153–185.
- Ljubljanska Borza. 2016. *Slovar borznih izrazov*. [Http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=791](http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=791) (1. 8. 2016).
- Milost, Franko. 2009. *Osnove računovodstva*. Koper: Univerza na Primorskem.
- Ministrstvo za finance. 2016a. *Predlog za javno obravnavo, Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb*. Ljubljana: Ministrstvo za Finance RS.
- Ministrstvo za finance. 2016b. *Seznam veljavnih mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja, ki se uporabljajo od 1. 1. 2016*. Ljubljana: Ministrstvo za Finance RS.
- Miller, Merton H. in Franco Modigliani. 1961. Dividend policy, growth, and the valuation of shares. *The Journal of Business* 34: 411–433.
- Næss-Schmidt, Sigurd, Eva Rytter Sunesen, Martin Bo Hansen in Holger Nikolaj Jensen. 2012. *Taxation of cross-border dividend payments within the EU*. Copenhagen: Copenhagen Economics.
- Neighbour, John. 2008. Transfer pricing: Keeping it at arm's length. *OECD Observer* 230: 29.
- OECD. 1998. *Harmful Tax Competition, An Emerging Global Issue 2014*. Pariz: OECD Publications.
- OECD. 2015. *Model Tax Convention on Income and on Capital 2014*. Pariz: OECD Publishing.
- OECD. 2016. *Base erosion and profit shifting*. [Http://www.oecd.org/tax/beps/](http://www.oecd.org/tax/beps/) (1. 8. 2016).
- Randeberg, Morten in Helge Selvik. 2014. *A Study of tax minimization strategies in multinational companies*. Magistrsko delo, Norwegian school of economics.
- Meerman, Marije. 2013. *Tegenlicht: The Tax Free Tour*. Amsterdam: Vrijzinnig Protestantse Radio Omroep
- Weygandt, Jerry J, Paul D. Kimmel in Donald E. Kieso. 2013. *Financial accounting*. New Jersey: Hoboken.
- Worstell, Tim. 2015. *Apple's \$348 Million Tax Settlement In Italy Bodes Ill For Google, Facebook, Microsoft And Others*.

[Http://www.forbes.com/sites/timworstall/2015/12/30/apples-348-million-tax-settlement-in-italy-bodes-ill-for-google-facebook-microsoft-and-others/#489277654f2d](http://www.forbes.com/sites/timworstall/2015/12/30/apples-348-million-tax-settlement-in-italy-bodes-ill-for-google-facebook-microsoft-and-others/#489277654f2d) (1. 8. 2016)

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS*, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13 in 55/15.

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). *Uradni list RS*, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15 in 82/15.

Zakon o dohodnini (ZDoh-2). *Uradni list RS*, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15 in 55/15.

Zeynep, Copur. 2015. *Behavioral Finance and Investment Strategies: Decision Making in the Financial Industry*. Hershey: IGI Global.